

ROZSUDEK SOUDU (druhého senátu)

23. listopadu 2004 *

Ve věci T-166/98,

Cantina sociale di Dolianova Soc. coop. rl, se sídlem v Dolianova (Itálie),

Cantina Trexenta Soc. coop. rl, se sídlem v Senorbì (Itálie),

Cantina sociale Marmilla – Unione viticoltori associati Soc. coop. rl, se sídlem v Sanluri (Itálie),

Cantina sociale S. Maria La Palma Soc. coop. rl, se sídlem v Santa Maria La Palma (Itálie),

Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. rl Monti-Sassari, se sídlem v Monti (Itálie),

zastoupeni C. Dorem a G. Dorem, advokáty, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobci,

* Jednací jazyk: itaština.

proti

Komisi Evropských společenství, původně zastoupené F. Ruggerim Laderchim a A. Alves Vieira, dále A. Alves Vieira a L. Visaggiem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalované,

jejímž předmětem je návrh směřující, jednotlivě a alternativně, podle článků 173 a 175 Smlouvy o ES (nyní článků 230 ES a 232 ES) ke zrušení dopisu Komise ze dne 31. července 1998, kterým odmítla vyplatit přímo žalobcům podpory na preventivní destilaci pro vinařský rok 1982/1983, nebo k určení protiprávní nečinnosti Komise nebo podpůrně podle článku 178 Smlouvy o ES (nyní článku 235 ES) k náhradě škody údajně vzniklé žalobcům v důsledku jednání Komise,

**SOD PRVNÍHO STUPNĚ EVROPSKÝCH
SPOLEČENSTVÍ (druhý senát),**

ve složení J. Pirrung, předseda, A. W. H. Meij a N. J. Forwood, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: J. Palacio González, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednáních konaných dne 14. září 2000 a dne 10. února 2004,

vydává tento

Rozsudek

Právní rámec

- 1 Nařízení Rady (EHS) č. 337/79 o společné organizaci trhu s vínem (Úř. věst. L 54, s. 1), ve znění nařízení Rady (EHS) č. 2144/82 ze dne 27. července 1982 (Úř. věst. L 227, s. 1) stanoví v čl. 11 odst. 1, že preventivní destilace stolních vín a vín vhodných k získávání stolních vín může být zahájena každý vinařský rok.
- 2 Podle šestého bodu odůvodnění nařízení č. 2144/82 je za účelem zvýšení příjmu dotyčných producentů vhodné jim za určitých podmínek zajistit minimální zaručenou cenu stolního vína a za tímto účelem poskytnout producentu zejména možnost dodávat stolní víno vlastní produkce na destilaci za minimální zaručenou cenu nebo přistoupit k jakémukoli jinému vhodnému opatření, o kterém bude rozhodnuto.
- 3 Dne 15. září 1982 Komise přijala nařízení (EHS) č. 2499/82 o opatřeních vztahujících se k preventivní destilaci pro vinařský rok 1982/1983 (Úř. věst. L 267, s. 16).

- 4 Článek 1 odst. 1 tohoto nařízení stanoví, že producenti, kteří zamýšlejí provést destilaci svých vín na základě článku 11 nařízení č. 337/79, musejí uzavřít smlouvy o dodání se schválenou palírnou a předložit je vnitrostátnímu intervenčnímu orgánu. Článek 1 odst. 3 tohoto nařízení v platném znění stanoví, že tyto smlouvy zakládají právní účinky podle uvedeného nařízení pouze tehdy, pokud byly schváleny do 20. března 1983 vnitrostátním intervenčním orgánem členského státu, ve kterém se nachází víno v okamžiku uzavření smlouvy.
- 5 Článek 21 odst. 1 nařízení č. 2499/82 v platném znění zavazoval členské státy, aby sdělily Komisi do 15. dubna 1983 množství vína uvedeného ve schválených smlouvách o destilaci.
- 6 Podle článku 4 nařízení č. 2499/82 může být víno destilováno pouze po schválení smlouvy nebo prohlášení, které se na ni vztahuje.
- 7 Článek 5 odst. 1 téhož nařízení stanoví minimální nákupní cenu vín dodaných k destilaci.
- 8 Podle osmého bodu odůvodnění nařízení č. 2499/82 tato cena obvykle neumožňuje uvedení produktů získaných destilací na trh za tržních podmínek. V důsledku toho nařízení stanovilo vyrovnávací mechanismus charakterizovaný platbou podpory intervenčním orgánem, jejíž výše je vymezena v článku 6 prvním a druhém pododstavci uvedeného nařízení.

- 9 Podle jedenáctého bodu odůvodnění tohoto nařízení bylo třeba stanovit, že minimální cena zaručená producentům jim je zaplácena zpravidla ve lhůtách, které jim umožňují dosáhnout příjmu srovnatelného s příjmem, kterého by dosáhli při prodeji. Za těchto podmínek se jevílo tudíž jako nezbytné provést co nejrychleji platbu podpor dlužných za dotčenou destilaci, ale současně zaručit pomocí vhodného režimu jistot řádný průběh procesů. Aby opatření dosáhlo v členských státech plně svého cíle, musela být přijata úprava podmínek vyplácení podpor a záloh přizpůsobená administrativním režimům jednotlivých členských států.
- 10 Článek 8 nařízení č. 2499/82 stanoví, že pro platbu minimální nákupní ceny vína a pro platbu podpory ze strany intervenčního orgánu mohou členské státy použít dle své volby jeden ze dvou postupů uvedených v článku 9 a 10 tohoto nařízení. Italská republika se rozhodla použít na svém území postup podle článku 9.
- 11 Článek 9 nařízení č. 2499/82 stanoví:

„1. Palírna zaplatí producentovi minimální nákupní cenu uvedenou v čl. 5 odst. 1 prvním pododstavci do devadesáti dnů od dodání [celkového množství vína nebo případně každé zásilky vína] do palírny.

2. Intervenční orgán vyplatí palírně podporu uvedenou v článku 6 do devadesáti dnů od předložení důkazu, že celkové množství vína uvedené ve smlouvě bylo destilováno.

[...]

Palírna musí poskytnout intervenčnímu orgánu důkaz, že zaplatila minimální nákupní cenu uvedenou v čl. 5 odst. 1 prvním pododstavci ve lhůtě uvedené v odstavci 1 [...]. Není-li tento důkaz poskytnut do sto dvaceti dnů od předložení důkazu uvedeného v prvním pododstavci, jsou zaplacené částky navraceny intervenčnímu orgánu [...]. *(neoficiální překlad)*

12 Článek 10 téhož nařízení stanoví:

„1. Do třiceti dnů od dodání [celkového množství vína nebo případně každé zásilky vína] do palírny zaplatí palírna producentovi alespoň rozdíl mezi minimální nákupní cenou uvedenou v čl. 5 odst. 1 prvním pododstavci a podporou uvedenou v čl. 6 odst. 1.

2. Do třiceti dnů od předložení důkazu, že celkové množství vína uvedené ve smlouvě bylo destilováno, vyplatí intervenční orgán producentovi podporu uvedenou v článku 6 [...]. *(neoficiální překlad)*

13 Článek 11 nařízení č. 2499/82 v platném znění stanoví:

„1. Palírna, v případě uvedeném v článku 9, nebo producent, v případě uvedeném v článku 10, mohou požadovat, aby částka ve výši podpory uvedené v článku 6 prvním pododstavci jim byla zaplacená formou zálohy za podmínky, že je poskytnuta jistota ve výši 110 % uvedené částky na jméno intervenčního orgánu.

2. Tato jistota je poskytnuta ve formě záruky dané institucí, která splňuje kritéria stanovená členským státem, jemuž intervenční orgán podléhá.

3. Záloha je zaplacena do devadesáti dnů od předložení důkazu o poskytnutí jistoty a v každém případě ode dne, ke kterému byly smlouva nebo prohlášení schváleny.

4. S výhradou článku 13 jistota uvedená v odstavci 1 je uvolněna pouze tehdy, pokud je nejpozději do 29. února 1983 předložen důkaz,

— že celkové množství vína uvedené ve smlouvě bylo destilováno

— a, jestliže byla palírně zaplacena záloha, že tato zaplatila producentovi minimální nákupní cenu uvedenou čl. 5 odst. 1 prvním pododstavci [...]

Jsou-li však důkazy uvedené v prvním pododstavci předloženy po lhůtě stanovené v tomto pododstavci, avšak před 1. červnem 1984, částka, která má být uvolněna, činí 80 % jistoty a rozdíl propadne.

Nejsou-li důkazy předloženy před 1. červnem 1984, jistota propadá v celém rozsahu.“ (*neoficiální překlad*)

- 14 Podle článku 13 nařízení č. 2499/82, nemůže-li být v nepředvídatelném případě nebo z důvodů vyšší moci víno úplně nebo zčásti destilováno, palírna nebo producent o tom uvědomí neprodleně intervenční orgán. V tomto případě tento orgán vyplatí podporu stanovenou v článku 6 za množství vína, které bylo skutečně destilováno.
- 15 Podle čl. 2 odst. 1 nařízení Rady (EHS) č. 352/78 ze dne 20. února 1978 o připisování jistot, kaucí nebo záruk, které byly poskytnuty v rámci společné zemědělské politiky a následně propadly (Úř. věst. L 50, s. 1; Zvl. vyd. 03/03, s. 197), jistoty, které propadnou, platební orgány nebo subjekty členských států zcela použijí na snížení výdajů Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (dále jen „EZOZF“).

Skutkový základ sporu

- 16 Žalobci, vinařská družstva, jsou producenty vína na Sardinii (Itálie). V rámci preventivní destilace pro vinařský rok 1982/1983 uzavřeli smlouvy o dodání vína se schválenou palírnou, Distilleria Agricola Industriale de Terralba (dále jen „palírna DAI“). Tyto smlouvy byly schváleny Azienda di Stato per gli Interventi nel Mercato Agricolo (italský intervenční orgán, dále jen „intervenční orgán AIMA“) v souladu s ustanoveními článku 1 nařízení č. 2499/82.
- 17 Z faktur předložených žalobci, v nichž je výslovně uvedena částka „příspěvku intervenčního orgánu AIMA“ („premio AIMA“ či „premio comunitario, a carico della AIMA“), která je zahrnuta v minimální nákupní ceně stanovené nařízením č. 2499/82 a kterou má palírna DAI zaplatit za víno dodané za účelem preventivní destilace pro vinařský rok 1982/1983, vyplývá, že částka podpory Společenství činila 169 328 945 italských lir (ITL) za minimální nákupní cenu ve výši 247 801 380 ITL včetně daně z přidané hodnoty (DPH) za víno dodané družstvem Cantina sociale di

Dolianova (faktura ze dne 18. dubna 1983), 102 145 631 ITL za minimální nákupní cenu ve výši 149 483 181 ITL včetně DPH za víno dodané družstvem Cantina Trexenta (faktura ze dne 30. dubna 1983), 346 391 958 ITL za minimální nákupní cenu ve výši 506 921 061 ITL včetně DPH za víno dodané družstvem Cantina sociale Marmilla (faktura ze dne 28. února 1983), 215 084 906 ITL za minimální nákupní cenu ve výši 316 505 762 ITL včetně DPH za víno dodané družstvem Cantina sociale Santa Maria La Palma (faktury ze dne 30. března 1983 a 20. dubna 1983) a 33 908 702 ITL za minimální nákupní cenu ve výši 54 812 419 ITL včetně DPH za víno dodané družstvem Cantina sociale del Vermentino (faktura ze dne 10. května 1983).

- 18 Podle informací předložených žalobci a nezpochybňovaných Komisí bylo víno dodáno mezi měsíci lednem a březnem 1983 a destilace byla provedena ve lhůtě stanovené ustanoveními článku 4 nařízení č. 2499/82. Lhůta stanovená čl. 9 odst. 1 tohoto nařízení pro platbu minimální nákupní ceny vína palírnou uplynula v měsíci červnu 1983, přičemž poslední dodávky vína byly provedeny v měsíci březnu 1983.
- 19 Dne 22. června 1983 palírna DAI požádala intervenční orgán AIMA podle článku 11 nařízení č. 2499/82 o zálohu podpory Společenství za víno, které bylo dodáno mimo jiné žalobci a bylo destilováno. Za tímto účelem poskytla palírna DAI intervenčnímu orgánu AIMA předepsanou jistotu ve výši 110 % částky podpory, předložením pojistky vydané Assicuratrice Edile SpA (dále jen „Assedile“) ve prospěch intervenčního orgánu AIMA. Tato jistota činila 1 169 040 262 ITL.
- 20 Dne 10. srpna 1983 intervenční orgán AIMA provedl platbu formou zálohy na podporu Společenství ve výši 1 062 763 876 ITL ve prospěch palírny DAI v souladu s článkem 11 nařízení č. 2499/82.
- 21 Z důvodu finančních problémů palírna DAI úplně nebo zčásti nezaplatila producentům, kteří dodali víno určené pro destilaci, mezi nimiž byli i žalobci.

- 22 Dne 17. října 1983 palírna DAI podala návrh na zahájení řízení o nucené správě podle italských právních předpisů o konkurzech. Poté, co soud, u něhož bylo pak zahájeno řízení, a sice Tribunale d'Oristano (Itálie), tomuto návrhu vyhověl, zastavila palírna DAI všechny své platby, včetně zbývajících plateb dlužných producentům, kteří jí dodali víno.
- 23 Ačkoli byl intervenční orgán AIMA informován o zahájení tohoto řízení, požadoval po palírně DAI vrácení podpory Společenství po odečtení částek řádně zaplacených výše uvedeným producentům z důvodu, že palírna DAI nepředložila ve lhůtě stanovené čl. 9 odst. 2 nařízení č. 2499/82 intervenčnímu orgánu AIMA důkaz o platbě minimální nákupní ceny vína ostatním producentům ve lhůtě devadesáti dnů od dodání do palírny ve smyslu čl. 9 odst. 1 tohoto nařízení. Jelikož palírna DAI tuto podporu nevrátila, intervenční orgán AIMA požádal Assedile, aby mu zaplatila částku jistoty.
- 24 Na žádost palírny DAI vydal Pretore de Terralba (Itálie) dne 26. července 1984 předběžné rozhodnutí, kterým zakázal Assedile zaplatit jistotu intervenčnímu orgánu AIMA. Poskytl palírně DAI lhůtu šedesáti dnů, aby podala žalobu ve věci samé.
- 25 V měsíci září 1984 palírna DAI takovou žalobu podala u Tribunale civile de Roma (Itálie). Mimo jiné navrhla, aby uvedený soud určil, že producenti jsou konečnými příjemci jistoty v rozsahu zbývajících částek, které jim mají být zaplaceny, a podpůrně, že nároky intervenčního orgánu AIMA mohou být uplatněny nejvýše ke zbývajícím částce ceny, kterou palírna DAI ještě producentům nezaplatila. V projednávaném případě uplatnila, že producentům zaplatila přibližně polovinu částky zálohy, která jí byla zaplacená intervenčním orgánem AIMA, aniž by však před soudem tvrdila – jak konstatuje posledně jmenovaný ve svém rozsudku ze dne 27. ledna 1989 –, že provedla tyto platby ve lhůtě stanovené nařízením č. 2499/82 (viz dále bod 30). Navrhla předložit Soudnímu dvoru předběžné otázky k výkladu použitelných nařízeních Společenství. Jakékoli nesplnění jí není přičitatelné, jelikož se nachází v situaci, ve které nemůže provést všechny platby. Tvrdila, že jistota byla určena k zaručení platby minimální nákupní ceny producentům v poměru podle dodané produkce, pokud palírna nesplní své povinnosti. Konstatovala, že podle

platných ustanovení práva Společenství musí být podpora vrácena příslušnému orgánu Společenství, pokud byla zaplacená zpět intervenčnímu orgánu AIMA. Naděje producentů, kteří mají subjektivní nárok na platbu podpory, byly tedy ohroženy z důvodu jednání třetí osoby (to znamená jiné osoby, než je palírna DAI).

- 26 Assedile a intervenční orgán AIMA byly v tomto řízení žalovanými a dotyční producenti – totiž žalobci, další vinařské družstvo a sdružení vinařských družstev – do řízení vstoupili jako vedlejší účastníci.
- 27 Z rozsudku Tribunale civile de Roma ze dne 27. ledna 1989 vyplývá, že podle intervenčního orgánu AIMA z dvanácti smluv o koupi vína uzavřených palírnou DAI a schválených v souladu s ustanoveními článku 1 nařízení č. 2499/82 předložila palírna DAI podle ustanovení právní úpravy Společenství pouze důkaz o platbě minimální nákupní ceny třem producentům v celkové výši 111 602 075 ITL. Intervenční orgán AIMA dospěl k závěru, že s výjimkou těchto tří producentů palírna DAI nezaplatila producentům minimální nákupní cenu, dále, že v každém případě neprokázala, že tato platba byla provedena ve lhůtě stanovené čl. 9 odst. 1 nařízení č. 2499/82, a konečně, že nepředložila tento důkaz ve lhůtě stanovené čl. 9 odst. 2 uvedeného nařízení. Intervenční orgán AIMA zdůraznil, že v této souvislosti „jistota mu podle článku 11 výše uvedeného nařízení v celém rozsahu propadá a že v důsledku toho producenti, kteří neobdrželi platbu, mohou uplatnit své nároky pouze vůči palírně [...]“. Podal proto vzájemnou žalobu směřující k uložení povinnosti Assedile zaplatit mu jistotu ve výši částky 1 047 084 185 ITL, zvýšenou o úroky.
- 28 Vedlejší účastníci řízení před Tribunale civile de Roma se připojili k tvrzení palírny DAI (viz bod 25 výše). Tvrdili, že částky, které jsou předmětem jistoty poskytnuté Assedile, jim náleží v poměru podle dodaného vína. Žádali tedy po Tribunale civile

de Roma, aby rozhodl, že Assedile je povinna zaplatit jim částku ve výši jejich nezaplacených pohledávek za palírnou DAI, zvýšenou o inflaci a úroky, a podpůrně určil, že intervenční orgán AIMA je povinen jim tyto částky zaplatit. Žalobci zejména uvedli, že výše jejich nezaplacených pohledávek vyplývajících ze smluv schválených v souladu s ustanoveními nařízení č. 2499/82 činí 106 571 589 ITL u Cantina sociale di Dolianova, 79 483 181 ITL u Cantina Trexenta, 506 921 061 ITL u Cantina sociale Marmilla, 192 954 189 ITL u Cantina sociale Santa Maria La Palma a 54 812 419 ITL u Cantina sociale del Vermentino.

29 Rozsudkem ze dne 27. února 1986 Tribunale d'Oristano prohlásil mezitím konkurz na majetek palírny DAI.

30 Ve svém rozsudku ze dne 27. ledna 1989 Tribunale civile de Roma konstatoval:

„Konečně nařízení [...] č. 2499/82 přiznává nárok na podpory za podmínky, že lhůty a podmínky striktně stanovené jsou dodrženy, přičemž nedodržení těchto lhůt a podmínek vede k částečnému nebo úplnému navrácení podpory poskytnuté formou zálohy.

Palírny jsou – podle postupu přijatého [Italskou republikou] [postupu stanoveného článkem 9 nařízení č. 2499/82] – příjemci podpory, zatímco producenti vína a hroznů jsou konečnými příjemci.

Z výše uvedeného vyplývá, že výklad dotčeného nařízení je snadný a že není nezbytné předložit Soudnímu dvoru předběžnou otázku.

[...]

Co se týče vztahů mezi Assedile a intervenčním orgánem AIMA [pojistka vystavená Assedile], v článku 2 obecných pojistných podmínek se stanoví, že Assedile ručí intervenčnímu orgánu AIMA až do výše zaručené částky (čili 1 169 040 262 ITL) za zaplacení částek, které by mu případně dlužila smluvní strana [palírna DAI] z titulu úplného nebo částečného vrácení zálohy zaplacené intervenčním orgánem AIMA v případě, že by byla konstatována neexistence nároku na mimořádnou podporu na destilaci pro celkové množství nebo část množství uvedeného v žádosti o zálohu nebo ve smlouvě o destilaci.

Článek 3 zase stanoví, že intervenční orgán AIMA musí vrácení neprávem vyplacené částky požadovat po palírně DAI, která je povinna zaplatit požadovanou částku ve lhůtě patnácti dnů. Jestliže po uplynutí této lhůty zůstane tato žádost bez účinku, intervenční orgán AIMA může požadovat platbu uvedené částky po společnosti [Assedile], která je povinna provést tuto platbu ve lhůtě patnácti dnů od obdržení žádosti, aniž by mohla vznést jakoukoli námitku.

Podle článku 4 přechází nárok intervenčního orgánu AIMA vůči smluvní straně a jejím právním nástupcům na společnost [Assedile] v mezích zaplacených částek ve všech nároky, důvody a žalobami.

Výše uvedené smluvní doložky se jeví být jasné a jejich výklad jednoduchý: lze z nich zejména vyrozumět, že záruka je poskytnuta ve prospěch intervenčního orgánu AIMA, a nikoli ve prospěch jiných osob, jako například producentů, a že tedy tyto osoby nemají žádný nárok vůči Assedile na zaručenou částku.

Stejně tak vyplývá jasně ze znění článku 3, který stvrzuje povinnost společnosti [Assedile] zaplatit ve lhůtě patnácti dnů od obdržení žádosti příjemce o platbu, který neobdržel žádnou platbu, že ručitel vůči příjemci nemůže uplatnit žádné námitky.

I za předpokladu, že bychom se domnívali, že shledání neexistence (úplné nebo částečné) nároku na podporu na destilaci musí předcházet každému vrácení, není pochyb o tom, že tento nárok zanikl z důvodu nedodržení lhůt a podmínek stanovených v nařízení Společenství žalobkyní, palírnou DAI.

Je totiž prokázáno, že žalující palírna nesplnila své povinnosti ze tří různých důvodů: 1) nezaplatila producentům (jak vyplývá z nedostatku důkazu o platbě ve spisu) minimální cenu s výjimkou částky 110 795 870 ITL; 2) nevyplatila producentům podpory ve lhůtě devadesát dnů od dodání vína do palírny (přičemž tato lhůta uplynula v červnu 1983) a v každém případě 3) nepředložila před 1. červnem 1984 důkaz o tom, že provedla platby. Sankce za toto nesplnění povinností spočívá v tom, že je stanoveno, že jistota zcela propadá.

Mimoto soud nemůže přijmout odůvodnění, která uvádí palírna, aby ospravedlnila neprovedení plateb (nemožnost provést platby z důvodu prohlášení nucené správy a dodržení zásady rovnosti věřitelů), jelikož lhůty pro provedení uvedených plateb (červen 1983) a pro vrácení podpory (červenec 1983) uplynuly dříve, než bylo rozhodnuto o prohlášení nucené správy (říjen 1983).

[...]

V důsledku toho náleží intervenčnímu orgánu AIMA podle výše uvedených ustanovení práva Společenství vrácení částky až do výše 110 % podpory zaplacené formou zálohy po odečtení podpory, jejíž skutečné zaplacení bylo prokázáno, tj. 1 047 084 185 ITL (celková částka smluv, pro kterou nebyl předložen důkaz o platbě, zvýšená o 10 % – čili 1 046 277 980 ITL – k čemuž přistupuje rozdíl mezi podporou, pro kterou byl důkaz o platbě předložen, a podporou zaplacenou formou zálohy – tj. 806 205 ITL).

Je namístě poznamenat, že palírna DAI tyto částky nikdy nepopírala: tvrdí sice, že vyplatila producentům přibližně polovinu obdržných podpor, nikdy však neuplatňovala, a tím spíše ani neprokázala, že by tyto podpory vyplatila ve lhůtách stanovených v nařízení č. 2499/82.

[...]

Není nevhodné upřesnit, že žalující palírna si těžko může stěžovat na skutečnost, že družstevní sklepy, které dodaly svou produkci, mají potíže při uspokojení svých pohledávek, když ona sama způsobila nemožnost splnění svých povinností tím, že okamžitě poté, co získala podpory Společenství, které měla zaplatit producentům, podala návrh na prohlášení konkurzu.

Družstevní sklepy mohou – stejně tak jako ručitel jistoty, pokud se rozhodne uplatnit práva na něj přešlá subrogací – dosáhnout uspokojení svých pohledávek v rámci konkurzního řízení společně se všemi dalšími věřiteli a při dodržení zásady rovnosti věřitelů.“

- 31 Dne 27. září 1989 podali čtyři žalobci – s výjimkou Cantina sociale del Vermentino – odvolání proti tomuto rozsudku u odvolacího soudu v Římě. Rozsudkem ze dne 19. listopadu 1991 rozhodl odvolací soud o nepřípustnosti odvolání z důvodu, že žalobci odvolání řádně nedoručili konkurznímu správci („la curatela fallimentare“) palírny DAI, avšak samotné palírně DAI, která byla v konkurzu, a že následně neprovedli opět správně doručení ve lhůtě, která jim byla určena soudcem pověřeným k vedení spisu („il consigliere istruttore“).

- 32 Assedile mezitím zaplatila dne 16. ledna 1990 částky dlužné intervenčnímu orgánu AIMA.
- 33 Rozsudkem ze dne 28. listopadu 1994 italský kasační soud zamítl kasační stížnost podanou čtyřmi výše uvedenými žalobci proti rozsudku odvolacího soudu. Na podporu své kasační stížnosti tito žalobci zejména uplatnili, že podali odvolání proti rozsudku vydanému Tribunale civile de Roma za účelem shledání nesprávnosti tohoto rozsudku nikoli vůči palírně DAI, ale pouze vůči intervenčnímu orgánu AIMA a Assedile.
- 34 Všech pět žalobců přihlásilo řádně své pohledávky za palírnou DAI v rámci konkurzního řízení na ni prohlášeného.
- 35 Dopisem ze dne 22. ledna 1996 požadovali po intervenčním orgánu AIMA, aby uspokojil pohledávky, které měli za palírnou DAI, přičemž tvrdili, že intervenční orgán AIMA se bezdůvodně obohatil přijetím jistoty.
- 36 Intervenční orgán AIMA zamítl tuto žádost z důvodu, že mu jistota náleží a že producenti nemají k dispozici žádnou přímou žalobu proti němu, aby uspokojili své pohledávky za palírnou DAI.
- 37 Dne 16. února 1996 podali žalobci u Tribunale civile de Cagliari (Itálie) proti intervenčnímu orgánu AIMA žalobu o vydání bezdůvodného obohacení.

- 38 Dne 13. listopadu 1996 žalobci podali stížnost ke Komisi, ve které napadli údajné porušení právní úpravy Společenství, zejména nařízení č. 2499/82, intervenčním orgánem AIMA, a požadovali po Komisi mimo jiné, aby vyzvala intervenční orgán AIMA a Italskou republiku k nahrazení částek, které nebyly žalobcům vyplaceny z titulu podpor Společenství pro vinařský rok 1982/1983.
- 39 Dopisem ze dne 25. června 1997 Komise žalobcům sdělila, že Assedile zaplatila dne 16. ledna 1990 částku jistoty zvýšenou o úroky intervenčnímu orgánu AIMA. Dodala, že podle čl. 2 odst. 1 nařízení č. 352/78 propadlé jistoty musejí být odečteny dotyčným intervenčním orgánem od výdajů EZOZE, jinými slovy musejí být zaúčtovány ve prospěch EZOZF. Upřesnila, že její služby provedou nezbytná šetření, zejména u intervenčního orgánu AIMA, za účelem zjištění skutečného určení částky jistoty propadlé intervenčnímu orgánu AIMA.
- 40 Na základě svého šetření u intervenčního orgánu AIMA sdělila Komise žalobcům dopisem ze dne 8. prosince 1997, že intervenční orgán AIMA jí sdělil, že inkasoval dne 21. února 1991 příkaz k úhradě („il vaglia“) částky ve výši 1 047 084 185 ITL vystavený dne 16. ledna 1990 na účet Assedile a že tuto částku – „odpovídající pravděpodobně částce jistoty“ – zaúčtoval ve prospěch EZOZF během rozpočtového roku 1991.
- 41 Dopisem ze dne 23. ledna 1998, došlým Komisi dne 5. února 1998, žalobci žádali po tomto orgánu, aby jim zaplatil částku odpovídající výši pohledávek, které měli za palírnou DAI, z důvodu, že jistota propadlá intervenčnímu orgánu AIMA byla vrácena EZOZF. Uplatnili, že z účelu nařízení č. 2499/82, které usiluje o podporu producentů vína, vyplývá, že tito musejí být považováni za skutečné a jediné příjemce podpory stanovené tímto nařízením. Volba ponechaná na dotyčném členském státě mezi postupy při platbě podpory intervenčním orgánem upravenými v článku 9, respektive v článku 10, tohoto nařízení nesmí ohrozit tento účel. Zejména při postupu stanoveném článkem 9 výše uvedeného nařízení má jistota poskytnutá palírnou zaručit celkové zachování pravidel procesu preventivní destilace, zejména pokud se týče skutečné platby podpory producentům. Každý

jiný výklad představuje porušení zásady rovného zacházení stanovené článkem 6 Smlouvy o ES (nyní po změně článkem 12 ES). Tento rozbor je potvrzen postupně vydanými nařízeními Komise, která zavádějí ustanovení o preventivní destilaci pro následující vinařské roky a která výslovně stanovují, že producent může požadovat platbu podpory přímo od intervenčního orgánu, pokud mu palírna nezaplatila minimální nákupní cenu.

- 42 Dopisem ze dne 31. července 1998, podepsaným generálním ředitelem generálního ředitelství zemědělství Komise a došlým žalobcům dne 14. srpna 1998 (dále jen „sporný dopis“), Komise tuto žádost zamítla. Uplatnila, že při postupu při platbě podpory palírně, který je použitelný na projednávaný případ, podpora zvýhodňuje především palírnu, aby jí umožnila vyrovnat zvýšenou nákupní cenu vína. Podle Komise byla jistota poskytnuta ve prospěch intervenčního orgánu AIMA a producenti si na tuto částku nemohou činit žádný nárok. Volba ponechaná dotyčnému členskému státu mezi tímto postupem, stanoveným článkem 9 nařízení č. 2499/82, a postupem při přímé platbě podpory producentovi, stanoveným článkem 10 tohoto nařízení, nemůže vést k jednotnému výkladu těchto dvou ustanovení ve smyslu, že producenti jsou vždy příjemci podpory. Krom toho Komise tvrdila, že tento rozdílný režim není v rozporu se zásadou rovného zacházení, pokud je vysvětlen skutečnými rozdíly (příčemž rozdílné správní úpravy a různý počet producentů v členských státech mohou odůvodnit v některých členských státech centralizaci platby podpory u palíren). Komise zdůraznila, že Tribunale civile de Roma ve svém rozsudku ze dne 27. ledna 1989, který nabyl právní moci, odmítl uznat nárok žalobců na jistotu. Z toho vyvodila, že jelikož žalobci neměli jakýkoli nárok na částku jistoty inkasované intervenčním orgánem AIMA, nemůže takový nárok ani vzniknout poté, co tato částka byla vrácena Komisí. Komise podpůrně poznamenala, že schválení smluv uzavřených mezi žalobci a palírnou DAI intervenčním orgánem AIMA nemění soukromoprávní povahu těchto smluv, takže údajné povinnosti Komise vůči žalobcům jsou mimosmluvní povahy. V důsledku toho je jakýkoli nárok vůči Společenství podle článku 46 statutu Soudního dvora promlčen, jelikož částka jistoty byla zaplácena intervenčnímu orgánu AIMA dne 16. ledna 1990 a vrácena EZOZF během rozpočtového roku 1991.

- 43 Krom toho podle písemných odpovědí žalobců na otázky Soudu bylo řízení o vydání bezdůvodného obohacení zahájené u Tribunale civile de Cagliari přerušeno za účelem uzavření smíru mezi účastníky řízení o vyrovnání výdajů v návaznosti na výsledky šetření Komise zmíněného v bodě 40 výše. Jelikož totiž toto šetření ukázalo, že intervenční orgán AIMA vrátil – v rozporu s tím, co tvrdil před zahájením výše uvedeného řízení a během tohoto řízení – částku jistoty EZOZE, ztratilo toto řízení podle žalobců jakýkoli význam, protože se jevílo, že u intervenčního orgánu AIMA nemohlo dojít k bezdůvodnému obohacení.
- 44 Konečně v písemné odpovědi na otázku Soudu žalobci uvedli, že konkurzní řízení bylo ukončeno během roku 2000 a že se v souladu s čl. 2751a odst. 5a a článkem 2776 italského občanského zákoníku zúčastnili rozvrhu jako přednostní věřitelé z důvodu svého postavení jako zemědělského družstva. Při tomto rozvrhu obdrželi odpovídající platbu svých zjištěných pohledávek za palírnou DAI ve výši 39 % částky těchto pohledávek. Po ukončení tohoto rozvrhu činila výše jejich neuspokojených pohledávek 72 797 022 ITL u Cantina sociale di Dolianova, částku 54 412 685 ITL u Cantina Trexenta, 350 554 208 ITL pro Cantina sociale Marmilla, 133 888 664 ITL u Cantina sociale Santa Maria La Palma a 37 212 737 ITL u Cantina sociale del Vermentino.

Řízení a žalobní návrhy účastníků řízení

- 45 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 12. října 1998 žalobci podali tuto žalobu.

- 46 Po doručení žalobní odpovědi Soud dopisem vedoucího soudní kanceláře ze dne 25. února 1999 vyzval žalobce, aby se zaměřili ve své replice na otázku přípustnosti žaloby. Žalobci této výzvě vyhověli.
- 47 Žalobci navrhují, aby Soud:
- „podle článků 173 nebo 175 Smlouvy o ES prohlásil za protiprávní rozhodnutí Komise ze dne 31. července 1998 [...], jakož i každý akt, který toto rozhodnutí uvádí nebo v každém případě který se o něj opírá, popřípadě je s ním koordinován nebo s ním souvisí [...];“
 - „určil, že [žalobci] mají nárok na obdržení podpory Společenství, která jim nebyla palírnou DAI včas zaplacená z důvodu konkurzu na její majetek a jejíž částka byla navržena intervenčnímu orgánu AIMA [...] a nahrazena EZOZF [...];“
 - „uložil Komisi, rovněž popřípadě z důvodu bezdůvodného obohacení nebo z důvodu náhrady škody podle článku 178 Smlouvy o ES, aby zaplatila [žalobcům náhradu ve výši odpovídající výši jejich nezaplacených pohledávek za palírnou DAI, uvedených v žalobě], popřípadě zvýšených o zákonné úroky počínaje od 1. ledna 1992 nebo alespoň od 23. ledna 1998, to jest data zaslání žádosti o platbu Komisi [...];“
 - „uložil žalované náhradu nákladů“.

48 Komise navrhuje, aby Soud:

- prohlásil žalobu za nepřijatelnou;

- podpůrně prohlásil žalobu za neopodstatněnou;

- uložil žalobcům náhradu nákladů.

49 Na základě zprávy soudce zpravodaje rozhodl Soud (druhý senát) zahájit ústní část řízení bez předchozího dokazování.

50 Účastníci řízení byli vyslechnuti ve svých řečech a odpovědích na otázky Soudu na jednání, které se konalo dne 14. září 2000.

51 Během tohoto jednání žalobci vzali zpět druhý bod svého žalobního návrhu.

52 Na konci jednání konaného dne 14. září 2000 předseda druhého senátu skončil ústní část řízení a přerušil řízení na dobu tří měsíců za účelem znovuzvážení věci účastníky řízení.

- 53 Dopisem ze dne 14. prosince 2000 Komise sdělila, že řešení umožňující smírné urovnání věci nebylo nalezeno.
- 54 Soud rozhodnutím ze dne 18. září 2001 znovuzahájil ústní část řízení za účelem položení několika písemných otázek účastníkům řízení v rámci organizačních procesních opatření stanovených článkem 64 jednacího řádu Soudu. Komise odpověděla na tyto otázky podáním došlým kanceláři Soudu dne 16. listopadu 2001. Žalobci se vyjádřili k těmto odpovědím podáním, které došlo kanceláři Soudu dne 27. června 2003.
- 55 Složení druhého senátu Soudu bylo mezitím po skončení výkonu funkce člena Soudu změněno.
- 56 Soud (druhý senát) předvolal účastníky řízení na druhé jednání a vyzval žalobce, aby přede dnem jednání písemně odpověděli na nové otázky. Žalobci vyhověli této žádosti podáním došlým kanceláři Soudu dne 5. ledna 2004.
- 57 Účastníci řízení byli vyslechnuti ve svých řečech a odpovědích na otázky Soudu na jednání, které se konalo dne 10. února 2004.

Právní otázky

A – K přípustnosti žaloby na zrušení a žaloby na nečinnost

Argumenty účastníků řízení

- 58 Komise zaprvé tvrdí, že žaloba na zrušení založená na článku 173 Smlouvy o ES (nyní po změně článku 230 ES) je nepřípustná, jelikož sporný dopis ze dne

31. července 1998 nemá povahu rozhodnutí. Komise neodmítla v tomto dopise zaplatit požadované částky, ale pouze uvedla, že ohledně požadované platby nemá pravomoc jednat či přijmout rozhodnutí. Tato pravomoc náleží vnitrostátním intervenčním orgánům, kterým přísluší platba podpor stanovených nařízením č. 2499/82.

- 59 Podle Komise se jediný prvek rozhodnutí obsažený ve sporném dopise týká odložení věci. Jedná se přitom o výhradně vnitřní a správní rozhodnutí, kterým žalobci nebyli zkráceni na svých právech.
- 60 Zadruhé Komise uplatňuje, že návrh založený na článku 175 Smlouvy o ES (nyní článku 232 ES) je rovněž nepřijatelný, jelikož ji žalobci předem nevyzvali, aby jednala. I za předpokladu, že by dopis ze dne 23. ledna 1998 mohl být považován za výzvu k jednání, což Komise popírá, tato žaloba na nečinnost byla podána opožděně. V rozporu s tvrzeními žalobců představuje totiž právě výzva k jednání okamžik počátku běhu procesních lhůt.
- 61 Žalobci zaprvé tvrdí, že jejich žaloba na zrušení je přípustná. Obsah sporného dopisu ukazuje, že ten má povahu rozhodnutí, jelikož jednak obsahuje zamítnutí jejich žádosti ze dne 23. ledna 1998 a jednak je jím věc odložena. Žalobci uplatňují, že žádost ze dne 23. ledna 1998 byla jasná, po skutkové i právní stránce odůvodněná a pádná. Navíc jí předcházela dlouhý proces šetření. Ve sporném dopise Komise v návaznosti na dotčené šetření zamítla tuto žádost, přičemž toto zamítnutí odůvodnila po skutkové i právní stránce.
- 62 Krom toho i pokud by sporný dopis v rozporu s tvrzením žalobců nemohl být považován za skutečné rozhodnutí, žaloba na zrušení je nicméně přípustná, pokud

směřuje nejenom proti tomuto dopisu, ale i proti „každému aktu, který [tento dopis] uvádí nebo v každém případě který se o něj opírá, popřípadě je s ním koordinován nebo s ním souvisí“. Je tedy namístě důvodně se domnívat, že tato žaloba se týká „uvedeného negativního opatření, které spočívá v nedostatku rozhodnutí ve prospěch žádosti v té době podané družstvy ze stejných důvodů“. Byla předložena v souladu s ustanoveními čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu, který pouze stanoví, že žaloba musí obsahovat „předmět sporu a stručný popis žalobních důvodů“.

- 63 Zadruhé mají žalobci za to, že jejich žaloba směřující proti „nepřijetí požadovaného pozitivního opatření Komisí“ založená na článku 175 Smlouvy o ES je rovněž přípustná. Uplatňují, že lhůta dvou měsíců k podání žaloby proti nezaujetí stanoviska orgánu Společenství, který byl předem vyzván k jednání, počíná běžet dnem, kdy se projeví nečinnost orgánu. Podle žalobců se v projednávaném případě nečinnost Komise projevila dopisem ze dne 31. července 1998, kterým byla zamítnuta žádost učiněná v dopise ze dne 23. ledna 1998. Předtím nebyla situace jasná. Během telefonických rozhovorů s advokátem žalobců v průběhu měsíců, které následovaly po obdržení uvedené žádosti Komisí, totiž úředník generálního ředitelství zemědělství poskytl ujištění, že spis byl podroben zkoumání služeb Komise a že rozhodnutí bude přijato před koncem léta 1998. Žalobci navrhli, aby Soud předvolal případně pana Petrucciho jako svědka za účelem prověření tvrzených skutečností.

Závěry Soudu

K přípustnosti žaloby na zrušení

- 64 Zprv je třeba za účelem posouzení přípustnosti žaloby na zrušení přezkoumat povahu sporného dopisu. Dopis zasláný orgánem Společenství jeho příjemci, kterým

odpovídá na žádost jím formulovanou, totiž není dostačující skutečností pro to, aby mohl být kvalifikován jako rozhodnutí ve smyslu článku 173 Smlouvy (nyní po změně článku 230 ES). Podle ustálené judikatury jsou aktem, proti němuž je možná žaloba na zrušení podle článku 173 Smlouvy, pouze ta opatření, která způsobují závazné právní účinky, které se mohou dotknout zájmů žalobce tím, že jednoznačným způsobem mění jeho právního postavení (rozsudek Soudního dvora ze dne 14. ledna 1993, *Italsolar v. Komise*, C-257/90, Recueil, s. I-9, bod 21, usnesení Soudu ze dne 4. října 1996, *Sveriges Betodlares a Henrikson v. Komise*, T-5/96, Recueil, s. II-1299, bod 26, a ze dne 11. prosince 1998, *Scottish Soft Fruit Growers v. Komise*, T-22/98, Recueil, s. II-4219, bod 34).

65 V projednávaném případě je totiž nutné nejdříve prověřit, zda sporný dopis v právním kontextu, ve kterém se nachází, mohl takové účinky způsobit, pokud jím byla zamítnuta žádost žalobců směřující v podstatě k tomu, aby jim Komise přímo zaplatila neobdrženou částku podpory Společenství stanovenou nařízením č. 2499/82 za dodané víno za účelem preventivní destilace pro vinařský rok 1982/1983 (viz body 41 a 42 výše).

66 V tomto ohledu je třeba úvodem připomenout, že podle ustanovení upravujících vztahy mezi Společenstvím a členskými státy při neexistenci ustanovení, které je v rozporu s právem Společenství, je věcí členských států zajistit na svých územích provádění právní úpravy Společenství, mimo jiné v rámci společné zemědělské politiky. Konkrétněji použití ustanovení práva Společenství o společných organizacích trhů spadá do pravomoci vnitrostátních orgánů určených za tímto účelem. Služby Komise nemají žádnou pravomoc k vydání rozhodnutí o použití uvedených ustanovení (usnesení Soudu ze dne 21. října 1993, *Nutral v. Komise*, T-492/93 a T-492/93 R, Recueil, s. II-1023, bod 26, a rozsudek Soudu ze dne 15. září 1998, *Oleifici Italiani a Fratelli Rubino v. Komise*, T-54/96, Recueil, s. II-3377, bod 51).

67 V tomto případě vyplývá z nařízení č. 2499/82, že finanční náklady procesu preventivní destilace musí sice v konečném výsledku nést Společenství, vnitrostátním intervenčním orgánům (v projednávaném případě intervenčnímu orgánu AIMA) však přísluší zajistit na svých územích provádění procesů preventivní destilace v souladu s ustanoveními uvedeného nařízení.

68 Vnitrostátní orgány na základě nařízení č. 2499/82 zejména

- kontrolují a schvalují smlouvy uzavřené mezi producenty vína a palírnami (čl. 1 odst. 3 a článek 3 nařízení),
- provádějí platbu podpory Společenství nebo provádí za určitých podmínek formou zálohy platbu částky ve výši této podpory (článek 6, čl. 9 odst. 2 a článek 11 nařízení),
- případně zajišťují navrácení částek vyplacených neprávem jako podpora nebo záloha na podporu (čl. 9 odst. 2 a čl. 11 odst. 3 nařízení).

69 Nařízení č. 2499/82 naproti tomu nepřiznalo Komisi žádnou pravomoc pro zásah do provádění procesů preventivní destilace vnitrostátními intervenčními orgány. Z tohoto nařízení totiž vyplývá, že Komise mohla pouze vzít na vědomí procesy prováděné vnitrostátními orgány, jelikož článek 21 uvedeného nařízení ukládal členským státům povinnost sdělit tomuto orgánu ve stanovených lhůtách množství vína uvedené ve schválených smlouvách o destilaci, množství destilovaného vína

a množství produktu získaného z destilace, jakož i případy, ve kterých palírna nesplnila své povinnosti, a v důsledku toho přijatá opatření.

- 70 V tomto právním rámci nebyla Komise v žádném případě příslušná rozhodnout o takové žádosti, s jakou se na ni v projednávaném případě obrátili žalobci, která směřovala k tomu, aby tento orgán vyplatil podporu údajně dlužnou producentům vína podle nařízení č. 2499/82.
- 71 Z toho vyplývá, že zamítnutí této žádosti ve sporném dopise a současné odložení věci nemohlo změnit právní postavení žalobců. Tento dopis tedy nemá v žádném ohledu povahu rozhodnutí, a nepředstavuje tudíž akt napadnutelný podle článku 173 Smlouvy, pokud se jím zamítá platba požadované podpory Společenství žalobcům.
- 72 Krom toho je třeba rovněž posoudit přípustnost žaloby na zrušení sporného dopisu, pokud může být chápán jako zamítnutí implicitní žádosti žalobců směřující k opravě ustanovení nařízení č. 2499/82 za účelem dosažení souladu těchto ustanovení se zásadou rovného zacházení, na kterou se odvolávají.
- 73 V tomto dopise se totiž Komise neomezuje na podání vysvětlení ohledně použití režimu platby podpory Společenství intervenčním orgánem AIMA podle příslušných ustanovení nařízení č. 2499/82, zejména těch, která se týkají inkasování jistoty, kterou palírna poskytla za účelem obdržení částky podpory formou zálohy, vnitrostátním intervenčním orgánem v případě, že palírna nesplní své povinnosti.

- 74 Sporný dopis obsahuje rovněž stanovisko Komise ke slučitelnosti režimu platby podpory zavedeného článkem 9 nařízení č. 2499/82 se zásadou rovného zacházení.
- 75 V tomto ohledu Soud konstatuje, že i za předpokladu, že by jednak mohl být dopis žalobců ze dne 23. ledna 1998 vykládán v tom smyslu, že obsahuje žádost směřující k tomu, aby Komise provedla retroaktivní opravu nařízení č. 2499/82 za účelem zajištění platby podpory Společenství dotyčným producentům – což však výslovně nevyplyvá ze znění tohoto dopisu žalobců –, a jednak že by sporný dopis proto mohl být chápán jako zamítnutí takové žádosti, musí být žaloba na zrušení tohoto dopisu nicméně prohlášena za nepřipustnou, a to z důvodu nedostatku aktivní legitimace žalobců.
- 76 Podle ustálené judikatury je totiž žaloba podaná fyzickou nebo právnickou osobou proti zamítnutí Komise provést retroaktivní opravu aktu nepřipustná, jestliže by požadovaná oprava byla musela být přijata ve formě nařízení s obecnou působností (výše uvedená usnesení Sveriges Betodlares a Henrikson v. Komise, bod 28, a Scottish Soft Fruit Growers v. Komise, bod 41).
- 77 V projednávaném případě má přitom nařízení č. 2499/82 obecnou působnost, jelikož se týká všech producentů vína a palíren ve Společenství a uvádí obecně a abstraktně ustanovení o preventivní destilaci pro vinařský rok 1982/1983. Za těchto podmínek by oprava tohoto nařízení byla mohla být v každém případě přijata pouze ve formě nařízení s obecnou působností.
- 78 Ze všech těchto důvodů je žaloba na zrušení sporného dopisu nepřipustná.

- 79 Pokud žalobní návrhy žalobců směřují rovněž ke zrušení každého aktu, který sporný dopis uvádí nebo který se o něj opírá, popřípadě je s ním koordinován nebo s ním souvisí, postačí konstatovat, že tyto žalobní návrhy nejsou dostatečně přesné, co se týče jejich předmětu, a jsou tedy rovněž nepřipustné podle čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu, jak tvrdí Komise.
- 80 Žaloba na zrušení je tedy v celém rozsahu nepřipustná.

K přípustnosti žaloby na nečinnost

- 81 Co se týče zadruté protiprávní nečinnosti údajně spočívající v tom, že Komise nepřijala rozhodnutí o poskytnutí předmětné podpory Společenství žalobcům, postačí připomenout, že Komise nebyla pro přijetí takového rozhodnutí příslušná, jak již bylo konstatováno v bodě 70 výše. Žaloba na nečinnost založená na článku 175 Smlouvy o ES (nyní článku 232 ES) je tedy nepřipustná, pokud směřuje k sankcionování této nečinnosti, protože nelze Komisi vytýkat, že nevydala žalobcům určený akt jiný než doporučení nebo stanovisko ve smyslu článku 175 třetího pododstavce Smlouvy (viz například výše uvedený rozsudek *Italsolar v. Komise*, bod 30). Navíc, i kdyby se připustilo, že dopis žalobců ze dne 23. ledna 1998 došlý Komisi dne 5. února 1998 obsahoval jasnou výzvu k přijetí rozhodnutí o poskytnutí předmětné podpory žalobcům, je tato žaloba podaná dne 12. října 1998 v každém případě opožděná, jak uvedla Komise. Podle článku 175 druhého pododstavce Smlouvy by totiž Komise byla musela zaujmout stanovisko před 5. dubnem 1998 a žaloba na nečinnost by byla musela být podána s ohledem na prodloužení lhůty z důvodu vzdálenosti nejpozději 15. června 1998.

- 82 Krom toho je třeba konstatovat, že i za předpokladu, že by tato žaloba mohla být vykládána v tom smyslu, že tvrzená nečinnost spočívá v předpokládaném zamítnutí Komise přijmout nařízení provádějící retroaktivní opravu nařízení č. 2499/82 určenou k zaručení platby podpory Společenství dotyčným producentům, musela by tato žaloba rovněž být prohlášena za nepřípustnou. V projednávaném případě totiž dopis žalobců ze dne 23. ledna 1998 nemůže být vykládán jako výzva k jednání ve smyslu článku 175 druhého pododstavce Smlouvy, pokud v něm žalobci nepožadují výslovně změnu nařízení č. 2499/82 Komisí za účelem dosažení shody se zásadami, kterých se dovolávají. Navíc jednotlivci, kteří nejsou oprávněni popírat legalitu nařízení, nemohou rovněž podat k Soudnímu dvoru žalobu na nečinnost poté, co orgán Společenství vyzvali, aby vydal nařízení (rozsudek Soudu ze dne 26. dubna 1988, Asteris a další v. Komise, 97/86, 99/86, 193/86 a 215/86, Recueil, s. 2181, bod 17). Změna nařízení č. 2499/82 však vyžadovala přijetí aktu s obecnou působností, jak již bylo rozhodnuto (bod 77 výše).
- 83 Žaloba na nečinnost musí být tedy prohlášena za nepřípustnou.

B – K žalobě na náhradu škody a žalobě o vydání bezdůvodného obohacení

K přípustnosti žaloby o vydání bezdůvodného obohacení

- 84 Je na místě zamítnout bez dalšího jako nepřípustné podpůrné žalobní návrhy žalobců směřující k tomu, aby byla Komisi uložena povinnost vyplatit jim předmětné podpory Společenství z důvodu vydání bezdůvodného obohacení, jelikož Smlouva mezi procesními prostředky, které zavádí, nestanoví možnost podání žaloby o vydání bezdůvodného obohacení. Toto však nevylučuje případnou

opodstatněnost žalobního důvodu vycházejícího z porušení zásady zákazu bezdůvodného obohacení, jestliže výše uvedené podpůrné žalobní návrhy mohou být vykládány v tom smyslu, že se žalobci této zásady dovolávají zejména na podporu své žaloby na náhradu škody (viz dále body 159 až 164).

K přípustnosti žaloby na náhradu škody

Argumenty účastníků řízení

85 Komise uplatňuje tři důvody nepřipustnosti této žaloby na náhradu škody. Zaprvé podle Komise při správě podpůrných opatření stanovených v rámci společné zemědělské politiky neexistuje žádný přímý vztah mezi Společenstvím a hospodářskými subjekty. V projednávaném případě tak chybí jednání přiřitatelné Komisi, takže podmínky, za nichž se lze obrátit k Soudnímu dvoru na základě článku 215 druhého pododstavce Smlouvy o ES (nyní článku 288 druhého pododstavce ES), nejsou splněny (rozsudky Soudního dvora ze dne 10. května 1978, *Exportation des sucres v. Komise*, 132/77, Recueil, s. 1061, ze dne 12. prosince 1979, *Wagner Agrarhandel v. Komise*, 12/79, Recueil, s. 3657, a ze dne 27. března 1980, *Sucrimex a Westzucker v. Komise*, 133/79, Recueil, s. 1299).

86 V tomto ohledu Komise v odpovědi na písemnou otázku Soudu uplatnila, že žalobci se nedomáhali na podporu své žaloby na náhradu škody protiprávnosti nařízení č. 2499/82. Pouze popírali u vnitrostátních soudů a následně u Soudu výklad příslušných ustanovení nařízení italskými úřady a Komisí v jejím dopise ze dne 31. července 1998.

- 87 Zadruhé podle Komise žalobci požívají účinné soudní ochrany u vnitrostátního soudu. Mohli zejména v souladu s rozsudkem Soudního dvora ze dne 12. dubna 1984, *Unifrex v. Komise a Rada* (281/82, Recueil, s. 1969, bod 11) podat u vnitrostátního soudu žalobu na zaplacení proti intervenčnímu orgánu.
- 88 Podle Komise mohou žalobci v projednávaném případě v rámci své žaloby o vydání bezdůvodného obohacení proti intervenčnímu orgánu AIMA, projednávané u Tribunale civile de Cagliari, ještě dát podnět vnitrostátnímu soudu, aby položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku podle článku 177 Smlouvy o ES (nyní článku 234 ES) za účelem přezkoumání platnosti dotčených ustanovení nařízení Soudním dvorem.
- 89 Na jednání konaném dne 10. února 2004 při odpovědi na otázky Soudu Komise zdůraznila, že italský právní řád nabízí vhodné právní prostředky umožňující dotyčným producentům dosáhnout toho, aby bylo intervenčnímu orgánu AIMA uloženo zaplatit částku podpor Společenství stanovených nařízením č. 2499/82. Žalobní návrhy žalobců u Tribunale civile de Roma neobstály, jelikož toto řízení se vztahovalo k jistotě poskytnuté palírnou DAI intervenčnímu orgánu AIMA, a netýkalo se tedy žalobci tvrzeného subjektivního nároku na podporu Společenství. Krom toho měli žalobci v souvislosti se svými kvazismylnými vztahy s intervenčním orgánem AIMA podat žalobu na zaplacení proti tomuto orgánu, spíše než žalobu o vydání bezdůvodného obohacení, která byla podána u Tribunale civile de Cagliari. Žaloba na zaplacení u vnitrostátního soudu, která by byla případně založena na tvrzené protiprávnosti nařízení č. 2499/82, mohla být podána bez čekání na výsledek konkurzního řízení. Konečně okolnost, že částka jistoty byla vrácena Komisi – které se žalobci dovolávají na podporu přípustnosti této žaloby z mimosmluvní odpovědnosti – nezabývá takovou žalobu na zaplacení její účinnosti. Nebrání totiž tomu, aby italský soud uložil intervenčnímu orgánu AIMA vyplatit žalobcům částku předmětné podpory Společenství v návaznosti na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k posouzení platnosti příslušných ustanovení nařízení č. 2499/82 v případě, že by Soudní dvůr konstatoval protiprávnost některých z těchto ustanovení. Komise se odvolávala v tomto ohledu na usnesení Soudu ze dne 25. dubna 2001, *Coillte Teoranta v. Komise* (T-244/00, Recueil, s. II-1275).

- 90 Zatřetí má Komise za to, že žalobní návrhy na náhradu škody jsou v každém případě nepřijatelné podle článku 46 statutu Soudního dvora, který je použitelný na řízení před Soudem podle článku 53 téhož statutu, podle kterého se nároky z mimosmluvní odpovědnosti promlčují za pět let ode dne, kdy nastala skutečnost, na níž se zakládají.
- 91 Podle Komise tato promlčecí lhůta začala běžet v okamžiku, kdy se žalobci dozvěděli o skutečnosti, která škodu způsobila. V projednávaném případě se o ní žalobci dozvěděli nezávisle na tom, zda tato skutečnost spočívá v nesprávném použití právní úpravy Společenství nebo v její protiprávnosti, nejpozději v okamžiku tohoto použití. Rozsudek Tribunale civile de Roma ze dne 27. ledna 1989 ani pozdější rozsudky odvolacího soudu v Římě a italského kasačního soudu nemohly přerušit toto promlčení.
- 92 V tomto ohledu žalovaná zdůrazňuje, že škoda, již se žalobci dovolávají, spočívá v nezaplacení ceny vína prodaného palírně DAI, tj. ceny, která jim měla být zaplacena nejpozději v červnu 1983. Žaloba na náhradu škody se tudíž vztahuje na skutečnosti, které se staly v roce 1983. Jelikož byla žaloba podána teprve 12. října 1998, je tento nárok promlčen.
- 93 Podle Komise, pokud by se připustilo – což Komise popírá – že promlčecí lhůta počíná běžet od okamžiku, kdy je zřejmé, že žaloby u vnitrostátních soudů nemohou být úspěšné, musel by jím být určen den vyhlášení rozsudku Tribunale civile de Roma, a to 27. ledna 1989. Jedná se totiž o jediný rozsudek ve věci samé, který se týká žalobců. Odvolací soud v Římě „odmítl“ odvolání podané proti tomuto rozsudku, jelikož nebylo doručeno řádným způsobem a italský kasační soud tento rozsudek potvrdil. Komise přirovnává toto procesní pochybení, kterého se dopustili žalobci v odvolacím řízení, k pozdnímu podání žaloby po uplynutí stanovené lhůty. Nárok z mimosmluvní odpovědnosti byl tedy promlčen v lednu 1994.

- 94 Co se týče tvrzení žalobců, že skutečností způsobující vzniklou škodu bylo zaúčtování částky jistoty intervenčním orgánem AIMA ve prospěch EZOF, Komise namítá, že tato jistota se týká vztahů mezi palírnou DAI a intervenčním orgánem AIMA, a ne vztahů mezi žalobci a palírnou DAI. Mimoto se zúčtovací operace vztahující se na jistotu týká vztahů mezi EZOF a intervenčním orgánem AIMA, nemá však žádný podstatný význam, pokud jde o případné nároky žalobců vůči Komisi.
- 95 Podle Komise, i kdyby bylo třeba připustit, že zaúčtování jistoty ve prospěch EZOF představovalo protiprávnost přičitatelnou Komisi, je nárok na náhradu škody promlčen. Žalobci totiž věděli o tomto zaúčtování již v předchozí fázi v rozsahu, ve kterém je výslovně stanoveno právními předpisy Společenství. Komise navíc na jednání konaném dne 10. února 2004 konstatovala, že z rozsudku Tribunale civile de Roma ze dne 27. ledna 1989 vyplývá, že palírna DAI upozornila na to, že intervenční orgán AIMA musí vrátit jistotu příslušnému orgánu Společenství.
- 96 Žalobci mají za to, že tato žaloba z mimosmluvní odpovědnosti není podle článku 46 statutu promlčena.
- 97 Tvrdí, že vůči poškozenému nemůže být promlčení namítáno, pokud se mohl dozvědět o skutečnosti způsobující tuto škodu pouze opožděně, a tím neměl přiměřenou lhůtu k podání své žaloby před uplynutím promlčecí lhůty (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. listopadu 1985, Adams v. Komise, 145/83, Recueil, s. 3539, bod 50).
- 98 V projednávaném případě se žalobci o skutečnosti, že intervenční orgán AIMA vrátil přinejmenším zčásti částku jistoty Komisi, dozvěděli teprve dopisem Komise ze dne 31. července 1998. Požadovali tedy po Komisi zaplacení částky předmětné podpory

Společenství z důvodu vydání bezdůvodného obohacení nebo náhrady jim vzniklé škody podle článků 178 a 215 Smlouvy (nyní článků 235 ES a 288 ES).

- 99 V rozporu s tvrzeními Komise žalobci nemohli vědět, že předmětná podpora bude zaúčtována ve prospěch EZOZF. Sama Komise byla o tomto vrácení informována teprve v návaznosti na svá šetření provedená u intervenčního orgánu AIMA po stížnosti žalobců. Mimoto, i když povinnost vrátit Komisi částku jistoty vyplývala z právní úpravy Společenství, jejíž výklad je ostatně nesnadný, nebylo s ohledem na jednání intervenčního orgánu AIMA v žádném případě jisté, že tato povinnost byla v projednávaném případě splněna. Ve svých písemných odpovědích na otázky Soudu a na jednání konaném dne 10. února 2004 žalobci v tomto ohledu zdůraznili, že intervenční orgán AIMA nikdy neprohlásil, že jistota bude Komisi vrácena. Naopak tvrdil, před řízením u Tribunale civile de Cagliari i během tohoto řízení, že je oprávněn částku jistoty si ponechat.
- 100 Podle žalobců, i pokud bychom se domnívali, že skutečnost zakládající nárok na náhradu škody se stala dne 31. prosince 1991, to jest v den, kdy intervenční orgán AIMA vrátil částku jistoty EZOZE, byla pětiletá lhůta v každém případě přerušena buď dopisem ze dne 22. ledna 1996, kterým žalobci požadovali po intervenčním orgánu AIMA, aby jim zaplatil částku ve výši dotčených podpor, nebo dopisem ze dne 13. listopadu 1996, kterým podali stížnost ke Komisi za účelem obdržení této platby.

Závěry Soudu

- 101 Je na místě přezkoumat tři důvody nepřípustnosti žaloby na náhradu škody, kterých se Komise dovolává, vycházející zaprvé z neexistence přičitatelnosti napadeného

jednání Společenství, zadruhé z existence účinných vnitrostátních procesních prostředků a zatřetí z promlčení nároku podle článku 46 statutu Soudního dvora.

1. K důvodu vycházejícímu z nedostatku přičitatelnosti napadeného jednání Společenství

- ¹⁰² Jelikož se tato žaloba na náhradu škody vztahuje na použití právní úpravy Společenství, jejíž provádění přísluší příslušným vnitrostátním orgánům, jak bylo již rozhodnuto (viz bod 67 výše), je namíste v souladu s judikaturou prověřit, zda protiprávnost tvrzená žalobci na podporu této žaloby pochází od orgánu Společenství a nemůže být považována za přičitatelnou vnitrostátnímu orgánu (výše uvedený rozsudek Soudního dvora *Exportation des sucres v. Komise*, bod 27, výše uvedený rozsudek *Sucrimex a Westzucker v. Komise*, body 16 a 22 až 25, a rozsudek ze dne 26. února 1986, *Krohn v. Komise*, 175/84, *Recueil*, s. 753, bod 19).
- ¹⁰³ Za tímto účelem je třeba nejdříve přesným způsobem ve skutkovém a právním kontextu projednávaného sporu určit jednání, které žalobci Komisi vytýkají a které je vedlo k tomu, aby podpůrně podali tuto žalobu podle článku 178 Smlouvy o ES.
- ¹⁰⁴ Ačkoli ve výjimečném skutkovém a právním kontextu projednávaného sporu si obezřetný a poučený hospodářský subjekt mohl legitimně nepovšimnout neexistence záruky platby příslušné podpory producentům v případě platební neschopnosti palírny (viz body 136 až 145 níže), analýza tohoto nařízení ukazuje, že v režimu nepřímé platby podpory producentům vína prostřednictvím palírny založeném článkem 9 tohoto nařízení neměli producenti v případě nezaplacení minimální nákupní ceny vína palírnou za dodané a destilované víno v souladu s ustanoveními nařízení jakýkoli nárok na jistotu, kterou poskytla palírna pouze na

jméno vnitrostátního intervenčního orgánu za účelem obdržení částky podpory formou zálohy.

- 105 Navíc v režimu založeném článkem 9 nařízení č. 2499/82 neměli producenti, i v případě platební neschopnosti palírny, nárok na přímé obdržení příslušné podpory Společenství, jak v podstatě uvedla Komise ve svém dopise ze dne 31. července 1998. V tomto ohledu Komise mimoto v tomto dopise tvrdila, že rozdíl mezi režimy zavedenými článkem 9, respektive článkem 10, tohoto nařízení není v rozporu se zásadou rovného zacházení.
- 106 Je však třeba zdůraznit, že je jednak nesporné, že žalobci splnili všechny povinnosti vyplývající z jejich smluv s palírnou DAI, které byly schváleny intervenčním orgánem AIMA v souladu s ustanoveními nařízení č. 2499/82, a jednak že množství vína dodaná žalobci byla destilována ve lhůtách předepsaných tímto nařízením. Kvůli finančním problémům palírna DAI nezaplatila žalobcům minimální nákupní cenu stanovenou nařízením č. 2499/82 včetně podpory Společenství, nebo ji zaplatila pouze částečně.
- 107 V této souvislosti žalobci podpůrně požadují náhradu škody vyplývající z úplného nebo částečného nezaplacení minimální nákupní ceny, která plyne z mezer režimu nepřímé platby podpory Společenství stanovené příslušnými ustanoveními tohoto nařízení, jak ostatně uvedla Komise ve svém dopise ze dne 31. července 1998.
- 108 Ačkoliv je totiž pravda, že žalobci u vnitrostátního soudu a ve své korespondenci s Komisí popírali výklad příslušných ustanovení nařízení č. 2499/82 provedený intervenčním orgánem AIMA, aniž by výslovně zpochybňovali bezvadnost těchto samotných ustanovení, neomezili se však na opětovné uplatnění těchto vytýkaných

skutečností u Soudu. Ve své žalobě rovněž podpůrně tvrdili, že pokud je třeba se domnívat, že nařízení č. 2499/82 vedlo k rozdílnému zacházení mezi producenty z různých členských států – podle režimu platby podpory Společenství zvoleného členskými státy, které měly podle článku 8 výše uvedeného nařízení možnost volby mezi dvěma různými režimy stanovenými články 9 a 10 tohoto nařízení –, byla tedy zásada rovného zacházení závažným způsobem porušena.

- 109 Soud z výše uvedeného dovozuje, že vytýkané jednání Komise spočívá v podstatě v tom, že nařízení č. 2499/82 v režimu platby podpory stanoveném článkem 9 – který se v tomto bodě liší od režimu stanoveného článkem 10 – dotyčným producentům nezaručovalo, zejména v případě konkurzu na majetek palírny, platbu podpory zahrnuté v minimální nákupní ceně vína dodaného této palírně a destilovaného v souladu s ustanoveními uvedeného nařízení.
- 110 Takto tvrzená protiprávnost je tedy Komisi, která nařízení č. 2499/82 přijala, přiřitatelná.
- 111 Zejména argument tohoto orgánu Společenství, podle kterého použití režimu stanoveného článkem 9 nařízení č. 2499/82 vyplývá z volby provedené Italskou republikou podle článku 8 tohoto nařízení, nemůže vést k odlišnému posouzení, jelikož tvrzenou protiprávností je stíženo samotné nařízení, a nikoli jednání dotyčného členského státu, který se omezil na správné použití tohoto nařízení.
- 112 Žalobci přesněji nepopírají legalitu režimu zavedeného článkem 9 nařízení č. 2499/82, pokud jde o stanovení nepřímé platby podpory producentům prostřednictvím palírny. Poukazují naproti tomu na podmínky provedení tohoto režimu stanovenou příslušnými ustanoveními výše uvedeného nařízení, pokud tato

podrobná úprava neumožnila zajištění platby podpory producentům v případě platební neschopnosti palírny. Jestliže se však členský stát rozhodl pro režim nepřímé platby podpory, jehož samotný princip nebyl v projednávaném případě popírán, příslušné vnitrostátní orgány neměly žádnou posuzovací pravomoc týkající se opatření, která bylo třeba přijmout při provádění nařízení č. 2499/82, jestliže palírna nevyplatila producentům předmětnou podporu. V projednávaném případě tvrzená protiprávnost vyplývá tudíž přímo z mezery tohoto nařízení, a nikoli z volby provedené Italskou republikou ve prospěch režimu nepřímé platby podpory.

- 113 Z toho vyplývá, že důvod vycházející z nedostatku přičitatelnosti napadeného jednání Společenství, v projednávaném případě Komisi, musí být odmítnut.

2. K důvodu vycházejícímu z existence účinných vnitrostátních procesních prostředků

- 114 V tomto ohledu je namísto úvodem konstatovat, že žalobci ve svých žalobních návrzích na náhradu škody požadují zaplacení náhrady škody ve výši svých nezaplacených pohledávek za palírnou DAI, jak jsou specifikovány v žalobě, zvýšených o úroky z prodlení. Je tedy třeba prověřit, zda tato žaloba na náhradu škody nepředstavuje zneužití řízení, jak ve vztahu k procesním prostředkům u vnitrostátních soudů, tak i ve vztahu k procesním prostředkům Společenství.

- 115 Podle ustálené judikatury žaloba na náhradu škody podle článku 178 a článku 215 druhého pododstavce Smlouvy musí být posouzena s ohledem na celkový systém soudní ochrany jednotlivců založený Smlouvou. Z toho vyplývá, že jestliže se osoba považuje za poškozenou řádným použitím právní úpravy Společenství, kterou považuje za protiprávní, a jestliže skutečnost způsobující tvrzenou škodu je tedy přičitatelná výlučně Společenství, může být nicméně přípustnost takové žaloby na náhradu škody závislá, v určitých případech, na vyčerpání vnitrostátních procesních prostředků. Aby tomu tak bylo, je ještě třeba, aby tyto vnitrostátní procesní

prostředky zajišťovaly účinným způsobem ochranu práv dotčených osob a mohly vést k dosažení náhrady tvrzené škody (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 17. prosince 1981, Ludwigshafener Walzmühle a další v. Rada a Komise, 197/80 až 200/80, 243/80, 245/80 a 247/80, Recueil, s. 3211, body 8 a 9, výše uvedený rozsudek Krohn v. Komise, body 27 a 28, rozsudek Soudního dvora ze dne 29. září 1987, De Boer Buizen v. Rada a Komise, 81/86, Recueil, s. 3677, bod 9, a rozsudek Soudu ze dne 10. dubna 2003, Travelex Global and Financial Services a Interpayment Services v. Komise, T-195/00, Recueil, s. II-1677, bod 87).

- 116 Přípustnost žaloby na náhradu škody založené na článku 178 a článku 215 druhém pododstavci Smlouvy nemůže být zejména závislá na vyčerpání vnitrostátních procesních prostředků, jestliže by za předpokladu, že by napadená právní úprava Společenství byla prohlášena za neplatnou rozsudkem na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vydaným Soudním dvorem podle článku 177 Smlouvy o ES, vnitrostátní soudy nicméně nemohly vyhovět žalobě na zaplacení – nebo jakékoli jiné vhodné žalobě – bez předchozího zásahu zákonodárce Společenství z důvodu neexistence ustanovení práva Společenství opravňujícího příslušné vnitrostátní orgány k platbě požadovaných částek. Tato analýza je potvrzena, implicitně či explicitně, judikaturou (viz v tomto směru rozsudky Soudního dvora ze dne 2. prosince 1971, Zuckerfabrik Schoeppenstedt v. Rada, 5/71, Recueil, s. 975, ze dne 14. května 1975, CNTA v. Komise, 74/74, Recueil, s. 533, ze dne 4. října 1979, Dumortier a další v. Rada, 64/76 a 113/76, 167/78 a 239/78, 27/79, 28/79 a 45/79, Recueil, s. 3091, bod 6, Interquell Stärke-Chemie v. Rada a Komise, 261/78 a 262/78, Recueil, s. 3045, bod 6, výše uvedený rozsudek Unifrex v. Komise, bod 12, a výše uvedený rozsudek De Boer v. Rada a Komise, bod 10).
- 117 V případě, který byl právě popsán, by tedy výkon práv osob, které se považují za poškozené, byl u vnitrostátních soudů nepřiměřeně ztížen. Bylo by totiž v rozporu nejen se zásadou řádného výkonu spravedlnosti a požadavkem procesní ekonomie, ale rovněž v rozporu s podmínkou vztahující se k neexistenci účinné vnitrostátní žaloby (viz bod 115 výše), pokud by byly dotčené osoby povinny vyčerpat procesní prostředky vnitrostátního práva a čekat, až bude s konečnou platností rozhodnuto o jejich žalobě, poté, co dotčené orgány Společenství případně změni nebo doplní použitelná ustanovení práva Společenství při výkonu rozsudku vydaného Soudním dvorem, jímž bylo rozhodnuto o předběžné otázce a který konstatoval neplatnost těchto ustanovení (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 24. října

1973, Merkur Aussenhandels v. Komise, 43/72, Recueil, s. 1055, bod 6, a ze dne 19. října 1977, Ruckdeschel a další, 117/76 a 16/77, Recueil, s. 1753, bod 13, a obdobně rozsudek Soudního dvora ze dne 8. března 2001, Metallgesellschaft a další, C-397/98 a C-410/98, Recueil, s. I-1727, bod 106).

- 118 V projednávaném případě je nutné v rozporu s tvrzeními Komise konstatovat, že žalobci u vnitrostátního soudu nepožívají účinné soudní ochrany. Aniž by tím bylo dotčeno posouzení případné opodstatněnosti požadavků žalobců, je namísto konstatovat, že v právním kontextu projednávaného sporu by vnitrostátní soud byl v každém případě oprávněn určit, že intervenční orgán AIMA je povinen zaplatit žalobcům částku dotčených podpor Společenství pouze po případné retroaktivní opravě nařízení č. 2499/82, která by případně vyžadovala přijetí nařízení Komisí, jak již bylo rozhodnuto (viz bod 77 výše). I v případě, že by Soudní dvůr totiž v rozsudku, jímž by rozhodl o předběžné otázce, případně konstatoval neplatnost některých ustanovení výše uvedeného nařízení, pouze zásah zákonodárce Společenství by umožnil přijmout právní základ opravňující k takové platbě, jak ostatně Komise uznala ve své žalobní odpovědi.
- 119 V tomto ohledu argumentace Komise založená na výše uvedeném usnesení Coillte Teoranta v. Komise, které bylo vydáno na základě žaloby na zrušení, a nikoli na základě žaloby na náhradu škody jako v projednávaném případě, není relevantní.
- 120 Z toho vyplývá, že důvod vycházející z existence účinných vnitrostátních procesních prostředků musí být odmítnut.
- 121 Mimoto je v rámci této úvahy týkající se rozlišení procesních prostředků namísto konstatovat, že, jak žalobci ostatně potvrdili ve své replice, žaloba na náhradu škody

má podpůrnou povahu ve vztahu k žalobě na zrušení a žalobě na nečinnost, které byly rovněž podány žalobci za účelem domožení se platby těchto částek a u nichž Soud konstatoval nepřipustnost (viz body 80 a 83 výše).

- 122 V tomto ohledu Soud pokládá za vhodné připomenout, že podle ustálené judikatury žaloba na náhradu škody podle článku 178 a článku 215 druhého pododstavce Smlouvy byla zavedena jako samostatný procesní prostředek mající svou vlastní funkci v rámci systému procesních prostředků a závislý na podmínkách výkonu, které jsou přizpůsobeny jeho zvláštnímu účelu. Směřuje totiž pouze ve vztahu k žalobci k náhradě škody způsobené orgánem Společenství, a ne ke zrušení určitého opatření nebo shledání nečinnosti dotyčného orgánu. Bylo by tudíž v rozporu se samostatností této žaloby, jakož i s účinností systému procesních prostředků založeného Smlouvou domnívat se, že žaloba na náhradu škody je nepřipustná z důvodu, že by mohla vést, alespoň pro žalobce, k výsledku srovnatelnému s výsledky žaloby na zrušení nebo žaloby na nečinnost. Pouze tehdy, pokud by žaloba na náhradu škody směřovala ve skutečnosti ke zpětvzetí individuálního rozhodnutí určeného žalobcům, které se stalo definitivním – takže by měla stejný předmět a stejný účinek jako žaloba na zrušení –, mohla by tato žaloba na náhradu škody být považována za zneužití řízení (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 28. dubna 1971, *Lütticke v. Komise*, 4/69, Recueil, s. 325, bod 6, výše uvedený rozsudek *Zuckerfabrik Schoepfenstedt v. Rada*, body 3 až 5, výše uvedený rozsudek *Krohn v. Komise*, body 26, 32 a 33, jakož i výše uvedený rozsudek *Interquell Stärke-Chemie v. Rada a Komise*, bod 7, a rozsudek Soudu ze dne 24. září 1996, *Richco v. Komise*, T-491/93, Recueil, s. II-1131, body 64 až 66; viz v tomto smyslu rovněž Evropský soud pro lidská práva, rozsudek *SA Dangeville v. Francie* ze dne 16. dubna 2002, žaloba č. 26677/97, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí*, 2002-III, § 47 a 61)

- 123 Toto se však v projednávaném případě nestalo, jelikož Komise nemá žádnou pravomoc pro přijetí individuálního rozhodnutí o předmětných podporách, jak vyplývá z předchozích závěrů (viz body 70 a 71 výše).

- 124 Vzhledem ke všem těmto důvodům nemůže být tato žaloba na náhradu škody považována za zneužití řízení.

3. K důvodu vycházejícímu z promlčení nároku z odpovědnosti

— Úvodní poznámky

- 125 Podle článku 46 statutu Soudního dvora nároky vůči Společenství z mimosmluvní odpovědnosti se promlčují za pět let ode dne, kdy nastala skutečnost, na níž se zakládají. Toto promlčení se přerušuje buď podáním žaloby u soudu Společenství nebo předběžnou žádostí, kterou poškozený předloží příslušnému orgánu Společenství, přičemž v posledně uvedeném případě přerušení nastane pouze tehdy, jestliže je žádost následována žalobou ve lhůtách stanovených články, na které odkazuje článek 46 statutu Soudního dvora, a to ve lhůtě dvou měsíců stanovené v článku 173 Smlouvy o ES nebo ve lhůtě čtyř měsíců stanovené v článku 175 Smlouvy o ES (rozsudky Soudu ze dne 18. září 1995, Nölle v. Rada a Komise, T-167/94, Recueil, s. II-2589, bod 30, a ze dne 31. ledna 2001, Jansma v. Rada a Komise, T-76/94, Recueil, s. II-243, bod 81).
- 126 V projednávaném případě Soud považuje za vhodné ještě před určením okamžiku počátku běhu promlčecí lhůty konstatovat, že v každém případě a v rozporu s tvrzeními žalobců nebyla tato lhůta přerušena ani jejich dopisem intervenčnímu orgánu AIMA ze dne 22. ledna 1996 ani dopisem Komisi ze dne 13. listopadu 1996. Je totiž jednak zřejmé, že žádný z těchto dopisů nepředstavuje žádost o náhradu škody předloženou Komisi. Zejména dopis ze dne 13. listopadu 1996 obsahoval stížnost týkající se údajně protiprávního výkladu nařízení č. 2499/82 intervenčním orgánem AIMA. Tento dopis nezpochybňoval bezvadnost tohoto nařízení nebo obecněji jednání samotné Komise (viz bod 38 výše).

- 127 Krom toho se žalobci nemohou v žádném případě pro účely přerušení promlčení stanoveného článkem 46 statutu Soudního dvora odvolávat na výše uvedené dopisy, jelikož žádný z těchto dopisů nebyl následován podáním žaloby u Soudu ve lhůtách stanovených tímto článkem (viz bod 125 výše).
- 128 Po úvodních poznámkách je třeba určit okamžik počátku běhu promlčecí lhůty této žaloby na náhradu škody.

— Existence určité škody

- 129 Promlčecí lhůta stanovená v článku 46 statutu Soudního dvora začíná běžet teprve tehdy, pokud jsou splněny všechny podmínky, na nichž závisí povinnost k náhradě škody. Tyto podmínky se vztahují k existenci protiprávního jednání orgánů Společenství, vzniku tvrzené škody a existenci příčinné souvislosti mezi tímto jednáním a uplatňovanou škodou (rozsudek Soudního dvora ze dne 27. ledna 1982, Birra Wührer a další v. Rada a Komise, 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 a 5/81, Recueil, s. 85, bod 10, rozsudek Soudu ze dne 16. dubna 1997, Hartmann v. Rada a Komise, T-20/94, Recueil, s. II-595, bod 107, a výše uvedený rozsudek Jansma v. Rada a Komise, bod 76). Výše uvedená podmínka vztahující se k existenci určité škody je splněna, pokud je škoda bezprostředně hrozící a předvídatelná s dostatečnou jistotou, i když nemůže být ještě s určitostí vyčíslena (rozsudek Soudního dvora ze dne 14. ledna 1987, Zuckerfabrik Bedburg v. Rada a Komise, 281/84, Recueil, s. 49, bod 14).
- 130 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že pokud se jedná jako v projednávaném případě o případy, ve kterých odpovědnost Společenství vyplývá z normativního aktu, promlčecí lhůta nemůže začít běžet před vznikem škodlivých účinků tohoto aktu, a tedy před okamžikem, kdy dotčené osobě vznikla určitá škoda (výše uvedený rozsudek Birra Wührer a další v. Rada a Komise, bod 10).

- 131 V tomto případě tedy Soud konstatuje, že promlčecí lhůta začala běžet od okamžiku, kdy žalobcům vznikla určité škoda vyplývající z úplné nebo částečné neexistence platby podpory Společenství.
- 132 Žalobci nepopírají, že podle systematiky nařízení č. 2499/82 minimální nákupní cena vína jim měla být palírnou DAI zaplacená do konce měsíce června 1983 podle čl. 9 odst. 1 tohoto nařízení, jak zdůraznila Komise. Podle tohoto ustanovení totiž tato cena musela být zaplacená palírnou producentovi do devadesáti dnů od dodání vína do palírny. V projednávaném případě je však nesporné, že poslední dodávky vína byly provedeny v měsíci březnu 1983 (viz bod 18 výše).
- 133 Za zvláštních okolností projednávaného případu škoda vzniklá žalobcům na konci měsíce června 1983 z důvodu úplného nebo částečného nezaplacení minimální nákupní ceny ve stanovené lhůtě však nemůže být k tomuto okamžiku považována za určitou, to znamená za bezprostředně hrozící a předvídatelnou.
- 134 Dne 22. června 1983 totiž palírna DAI požádala intervenční orgán AIMA o platbu částky předmětné podpory Společenství formou zálohy a poskytla za tímto účelem jistotu na jméno tohoto orgánu v souladu s článkem 11 nařízení č. 2499/82. Účastníci řízení přitom nepopírají, že palírna DAI po přijetí této zálohy dne 10. srpna 1983 zaplatila část své částky některým dotčeným producentům, zejména některým žalobcům, jak vyplývá z údajů, které předložili v odpovědi na otázky Soudu, a jak ostatně palírna DAI u Tribunale civile de Roma potvrdila (viz body 16, 19, 20, 25, 26 a 43 výše).

- 135 Krom toho zahájila palírna DAI v měsíci září 1984 řízení u Tribunale civile de Roma zejména za účelem určení, že jistota byla určena k zaručení platby minimální nákupní ceny producentům v případě, že palírna nesplní své povinnosti. Dotyční producenti, mezi něž patří žalobci, vstoupili do řízení jako vedlejší účastníci na podporu žalobních návrhů palírny DAI. Tyto žalobní návrhy byly zamítnuty rozsudkem Tribunale civile de Roma ze dne 27. ledna 1989 (viz body 25, 26, 28 a 30 výše). Odvolání podané čtyřmi z pěti žalobců proti rozsudku bylo odmítnuto rozsudkem odvolacího soudu v Římě ze dne 19. listopadu 1991, který byl potvrzen rozsudkem italského kasačního soudu ze dne 28. listopadu 1994.
- 136 Pro účely posouzení určitosti škody je přitom na místě vzít v úvahu tato řízení, která se týkají specificky osudu jistoty. Přes neúčinnost vnitrostátních procesních prostředků, která byla konstatována Soudem (viz bod 118 výše), je totiž třeba uznat, že za výjimečných okolností projednávaného případu bylo nesmírně obtížné pro obezřetný a poučený hospodářský subjekt si uvědomit, že se nemohl domoci předmětných plateb u vnitrostátního soudu.
- 137 V tomto případě je třeba konstatovat, že výměna korespondence žalobců jednak s intervenčním orgánem AIMA a jednak s Komisí, jakož i řízení zahájená u italských soudů ukazují, že žalobci především jasně přisuzovali odmítnutí intervenčního orgánu AIMA vyplatit jim předmětnou podporu nesprávnému použití nařízení č. 2499/82 (viz body 28, 35 až 38, 41 a 42 výše).
- 138 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že výše uvedené odmítnutí intervenčního orgánu AIMA se nezakládalo na výslovných ustanoveních nařízení č. 2499/82, ale na mezeře v tomto nařízení, jelikož v režimu založeném svým článkem 9 toto nařízení nestanovilo žádný mechanismus, který by zajistil platbu podpory dotyčným producentům v případě platební neschopnosti palírny. Krom toho článek 11 výše uvedeného nařízení učinil platbu podpory palírně formou zálohy závislou na poskytnutí jistoty ve výši 110 % částky této podpory posledně jmenovanou na jméno

intervenčního orgánu. Za těchto podmínek nemusely dotčené osoby rozumně vědět, že příčina jejich škody spočívá v mezeře v nařízení č. 2499/82, takže se nebudou schopny domoci náhrady své škody u vnitrostátního soudu vzhledem k nedostatku právního základu opravňujícího k platbě podpory producentům, jak již bylo rozhodnuto (viz bod 118 výše).

- 139 Navíc je nutné konstatovat, že žalobci mohli v souvislosti se svými kvazismluvními vztahy s intervenčním orgánem AIMA legitimně očekávat rozhodnutí vnitrostátního soudce, že je tento orgán povinen zaplatit jim částku podpory Společenství zahrnuté v minimální nákupní ceně, která jim nebyla zaplacená palírnou DAI, jak ostatně uvedla Komise na jednání (viz bod 89 výše).
- 140 Je totiž nesporné, že všechny smlouvy uzavřené mezi žalobci a palírnou DAI a schválené intervenčním orgánem AIMA uváděly výslovně částku dotace EZOZE, která byla zahrnuta v minimální nákupní ceně stanovené nařízením č. 2499/82 a dohodnuta ve smlouvě, jak vyplývá z dokumentů ze spisu.
- 141 Mimoto není popíráno, že žalobci splnili všechny své povinnosti a že preventivní destilace byla provedena ve stanovených lhůtách dle výše uvedeného nařízení.
- 142 Krom toho je neexistence mechanismu, který zaručuje v režimu založeném článkem 9 tohoto nařízení platbu podpory Společenství dotýčným producentům zejména v případě konkurzu na majetek palírny, v rozporu s jedním ze základních účelů preventivní destilace. Použití preventivní destilace má nejen zabránit uvedení vína podprůměrné kvality na trh, ale rovněž, jak vyplývá z šestého bodu odůvodnění nařízení č. 2144/82, zvýšit příjem producentům tím, že jim zajistí za určitých podmínek „minimální zaručenou cenu“ stolního vína. Krom toho podle jedenáctého bodu odůvodnění nařízení č. 2499/82 je třeba stanovit, že minimální zaručená cena je producentům zaplacená obecně ve lhůtách, které jim umožní dosáhnout příjmu

srovnatelného s příjmem, kterého by dosáhli, kdyby se jednalo o prodej; za těchto podmínek se jevílo podle tohoto bodu odůvodnění jako nezbytné provést platbu dlužných podpor co nejrychleji, ale současně zaručit pomocí vhodného režimu jistot řádný průběh procesů.

143 V této souvislosti obezřetný a poučený producent mohl rozumně počítat s obdržetím platby předmětné podpory. Zejména jelikož palírna poskytla jistotu podle článku 11 nařízení č. 2499/82 za účelem zaručení zachování pravidel procesu, mohlo se riziko platební neschopnosti palírny s ohledem na částku pomoci, která mu byla zaplácena formou zálohy, legitimně zdát skryto, pokud producenti splnili všechny své povinnosti a víno bylo destilováno v souladu s ustanoveními tohoto nařízení.

144 Výjimečná povaha situace vyplývající z výše uvedené mezery nařízení č. 2499/82 v oblasti preventivní destilace stolního vína je ostatně potvrzena skutečností, že v režimu založeném nařízením Rady (EHS) č. 1931/76 ze dne 20. července 1976 o stanovení obecných pravidlech pro procesy destilace vín uvedené v článcích 6b, 6c, 24a a 24b nařízení (EHS) č. 816/70 (Úř. věst. L 211, s. 5) byla podpora Společenství vyplácena přímo dotyčným producentům vnitrostátním intervenčním orgánem. Ačkoliv je pravda, že nařízení Rady (EHS) č. 343/79 ze dne 5. února 1979 o stanovení obecných pravidlech pro určité procesy destilace vín (Úř. věst. L 54, s. 64), kterým se nahrazuje nařízení č. 1931/76 s účinností od 2. dubna 1979, umožnilo členským státům stanovit platbu části podpory producentům buď intervenčním orgánem nebo palírnou (příčemž intervenční orgán proplácí v druhém případě částku podpory palírně, jestliže byl předložen důkaz, že celkové množství vína uvedené ve smlouvě bylo destilováno), nezavádělo režim srovnatelný s režimem stanoveným článkem 9 nařízení č. 2499/82 použitelným v projednávaném případě. Článek 4 odst. 3 nařízení č. 343/79 totiž uváděl, že jestliže byl výše uvedený důkaz předložen, intervenční orgán vyplácel producentovi rozdíl mezi dlužnou podporou a částkou uvedenou v odstavci 2. V rozporu s režimem stanoveným článkem 9 nařízení č. 2499/82

poskytnutí podpory Společenství nebylo v konečném výsledku závislé na důkazu platby podpory ve stanovené lhůtě palírnou producentovi.

- 145 Vzhledem ke všem těmto důvodům si mohli žalobci s ohledem na složitost systému založeného nařízením č. 2499/82 a na výjimečné okolnosti, které byly právě popsány, uvědomit teprve po skončení řízení týkajících se jistoty zahájených u italských soudů, že se nedomohou platby částky dotčených podpor prostřednictvím jistoty.
- 146 V projednávaném případě byla sice jistota inkasována intervenčním orgánem AIMA v měsíci únoru 1991 při výkonu rozsudku Tribunale civile de Roma a ve stejném roce zaúčtována ve prospěch EZOZF (viz bod 40 výše), příjemce této jistoty však byl určen podle ustanovení nařízení č. 2499/82 italským soudem s konečnou platností teprve po výše uvedeném rozsudku italského kasačního soudu ze dne 28. listopadu 1994. V tomto ohledu okolnost, na kterou poukazuje Komise, že odvolací soud v Římě prohlásil odvolání za neplatné z důvodu nesprávného doručení palírně DAI, neumožňuje se domnívat, že určení jistoty bylo s konečnou platností určeno výše uvedeným rozsudkem Tribunale civile de Roma, jelikož odvolání bylo podáno čtyřmi žalobci ve stanovené lhůtě a řádně doručeno intervenčnímu orgánu AIMA a Assedile a tito čtyři žalobci následně podali řádně kasační stížnost proti rozsudku odvolacího soudu (viz body 31 a 33 výše a obdobně stanovisko generálního advokáta Darmona ze dne 18. června 1991 pro rozsudek Soudního dvora ze dne 8. dubna 1992, *Cato v. Komise*, C-55/90, Recueil, s. I-2533, I-2545, body 25 až 27, a ze dne 4. února 1992, Recueil, s. I-2559, bod 19). Z výše uvedeného vyplývá, že škoda, kterou utrpěli žalobci, nemohla být určitá před 28. listopadem 1994.
- 147 Za těchto podmínek pětiletá promlčecí lhůta stanovená v článku 46 statutu Soudního dvora nemohla začít běžet před tímto posledně jmenovaným dnem, takže tato žaloba na náhradu škody podaná v roce 1998 nemůže být považována za opožděnou.

148 Z výše uvedeného vyplývá, že důvod vycházející z promlčení žaloby musí být odmítnut.

149 Krom toho je třeba upřesnit, že po rozsudku italského kasačního soudu ze dne 28. listopadu 1994 mohla být naproti tomu škoda vzniklá žalobcům považována za určitou, jelikož se jevila jako bezprostředně hrozící a předvídatelná, ačkoli její částka nemohla být ještě přesně určena (viz body 129 a 130 výše). Jelikož žalobci byli jakožto zemědělská družstva v postavení přednostních věřitelů – jak vyplývá z odpovědí žalobců na písemné otázky Soudu nepopíraných Komisí –, nebylo totiž vyloučeno, že po skončení konkurzního řízení, k čemuž podle výše uvedených odpovědí došlo až v roce 2000, by mohli získat část svých nezaplacených pohledávek vůči palírně DAI.

150 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že žalobní návrhy týkající se náhrady škody jsou přípustné.

K opodstatněnosti žaloby na náhradu škody

Argumenty účastníků řízení

151 Žalobci se dovolávají na podporu své žaloby na náhradu škody vadnosti nařízení č. 2499/82 z důvodu, že meze, na kterou poukazují, vede zaprvé k nerovnosti zacházení mezi producenty podle jejich státní příslušnosti. Toto nařízení závažně porušuje zásadu zákazu diskriminace zakotvenou v článku 6 a čl. 40 odst. 3 druhém pododstavci Smlouvy o ES (nyní po změně článku 12 ES a čl. 34 odst. 2 druhém pododstavci Smlouvy o ES), jelikož za okolností jako v projednávaném případě

pouze producenti podléhající režimu článku 9 uvedeného nařízení jsou vyloučeni z poskytnutí podpory Společenství. Z tohoto systému mimoto vyplývá, že stejná podpora je určena buď producentovi, jestliže si dotýčný členský stát zvolil postup stanovený v článku 10 téhož nařízení, nebo palírně, jestliže se rozhodl pro postup stanovený v článku 9 uvedeného nařízení, což je krom toho ve zjevném rozporu s cíli, které sleduje toto nařízení. Žalobci zadržují, že neexistence záruky platby předmětných podpor producentům vedla v projednávaném případě k bezdůvodnému obohacení Společenství.

- 152 Krom toho žalobci, pokud jde o ocenění vzniklé škody, uvedli v žalobě částky svých nezaplacených pohledávek za palírnou DAI, kterých se již dovolávali u Tribunale civile de Roma (viz bod 28 výše) a které nebyly Komisí popírány. Na jednání konaném dne 10. února 2004 v odpovědi na otázku Soudu upřesnili, že po provedeném rozvrhu v rámci konkurzního řízení na majetek palírny DAI v roce 2000 škoda, kterou uplatňují, odpovídá pouze podílu, který poměrně představuje podpora Společenství na částce jejich neuspokojených pohledávek za palírnou DAI po tomto rozvrhu (viz bod 44 výše). Tento podíl musí být tedy vypočten poměrně podle podílu, který představuje podpora – uvedená ve smlouvách schválených intervenčním orgánem AIMA – na stanovené minimální nákupní ceně.

- 153 Komise tvrdí, že v režimu platby podpory Společenství stanoveném článkem 9 nařízení č. 2499/82 byly palírny přímými příjemci této podpory. V režimu stanoveném článkem 10 tohoto nařízení jsou příjemci naproti tomu producenti. Toto rozlišení nepředstavuje v žádném případě diskriminaci, nýbrž odpovídá nutnosti zohlednit při platbě záloh a podpor rozdílné správní úpravy členských států, jak uvádí jedenáctý bod odůvodnění tohoto nařízení.

Závěry Soudu

- 154 Mimosmluvní odpovědnost Společenství za škody způsobené orgány stanovená v článku 215 druhém pododstavci Smlouvy o ES může být založena pouze tehdy, jestliže je splněn soubor podmínek vztahujících se k protiprávnosti jednání vytýkaného orgánům, vzniku škody a existenci příčinné souvislosti mezi tvrzeným protiprávním jednáním a uplatňovanou škodou (výše uvedený rozsudek Ludwigs-hafener Walzmühle a další v. Rada a Komise, bod 18, a rozsudek Soudu ze dne 9. prosince 1997, Quiller a Heusmann v. Rada a Komise, T-195/94 a T-202/94, Recueil, s. II-2247, bod 48).
- 155 Co se týče první z těchto podmínek, judikatura vyžaduje, aby bylo prokázáno dostatečně závažné porušení právního pravidla, jehož cílem je přiznání práv jednotlivcům (rozsudek Soudního dvora ze dne 4. července 2000, Bergaderm a Goupil v. Komise, C-352/98 P, Recueil, s. I-5291, bod 42). Rozhodující kritérium pro posouzení, zda porušení může být považováno za dostatečně závažné, je splněno, jestliže dotýčný orgán Společenství překročil zjevně a vážně meze, které jsou stanoveny pro jeho posuzovací pravomoc. Jestliže tento orgán má pouze podstatně omezené volné uvážení, či dokonce žádné volné uvážení nemá, může prosté porušení práva Společenství postačit k tomu, aby založilo existenci dostatečně závažného porušení (rozsudek Soudního dvora ze dne 10. prosince 2002, Komise v. Camar a Tico, C-312/00 P, Recueil, s. I-11355, bod 54, a rozsudek Soudu ze dne 12. července 2001, Comafrika a Dole Fresh Fruit Europe v. Komise, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 a T-225/99, Recueil, s. II-1975, bod 134).
- 156 V projednávaném případě žalobci v podstatě tvrdí, že rozdíl mezi režimy platby podpory stanovenými článkem 9, respektive článkem 10, nařízení č. 2499/82 má diskriminační povahu z důvodu neexistence záruky vztahující se k platbě podpory dotyčným producentům v režimu stanoveném článkem 9. Navíc částečné nebo úplné nezaplacení předmětných podpor žalobcům vede k bezdůvodnému obohacení Společenství (viz bod 84 výše).

- 157 Co se týče zaprvé důvodu vycházejícího z porušení zásady zákazu bezdůvodného obohacení, je třeba zdůraznit, že žalobci splnili všechny své povinnosti a že preventivní destilace vína, které dodali palírně DAI, byla provedena ve lhůtách stanovených nařízením č. 2499/82, jak již bylo konstatováno (viz bod 141 výše). Cíle sledované tímto nařízením ohledně preventivní destilace byly tedy úplně dosaženy.
- 158 Kvůli platební neschopnosti palírny DAI však žalobci neobdrželi za svá plnění protiplnění předvídané v rámci jejich kvazismulvních vztahů s intervenčním orgánem AIMA ve formě platby – prostřednictvím palírny DAI – částky podpor EZOZF uvedené ve smlouvách uzavřených s palírnou DAI a schválených intervenčním orgánem AIMA.
- 159 Za těchto podmínek Společenství získalo bezdůvodné obohacení vyplývající z neexistence úplné platby předmětných podpor žalobcům, zatímco jistota poskytnutá palírnou DAI – za účelem zaručení zachování pravidel procesu preventivní destilace a obdržení platby těchto podpor formou zálohy – a inkasovaná intervenčním orgánem AIMA jím byla zaúčtována v rozpočtovém roce 1991 ve prospěch EZOZF.
- 160 Zákaz bezdůvodného obohacení přitom představuje obecnou zásadu práva Společenství (rozsudek Soudního dvora ze dne 10. července 1990, Řecko v. Komise, C-259/87, Recueil, s. I-2845, zkrácené zveřejnění, bod 26, a rozsudky Soudu ze dne 10. října 2001, Corus UK v. Komise, T-171/99, Recueil, s. II-2967, bod 55, a ze dne 3. dubna 2003, Vieira a Vieira Argentina v. Komise, T-44/01, T-119/01 a T-126/01, Recueil, s. II-1209, bod 86).
- 161 Je tedy nutné konstatovat, že režim nepřímé platby podpory zavedený článkem 9 nařízení č. 2499/82 je zjevně v rozporu s obecnou zásadou zákazu bezdůvodného obohacení, jelikož tento režim neobsahoval jakýkoli mechanismus, který byl

způsobilý zajistit platbu podpory Společenství producentům v případě platební neschopnosti palírny, jestliže krom toho byly všechny podmínky poskytnutí podpory splněny.

162 Z toho vyplývá, že nařízení č. 2499/82 je stiženo dostatečně závažným porušením zásady zákazu bezdůvodného obohacení, jejímž cílem je přiznání práv jednotlivcům.

163 Co se týče zadruhé důvodu vycházejícího z porušení zásady zákazu diskriminace, Soud úvodem konstatuje, že možnost volby stanovená článkem 8 nařízení č. 2499/82 mezi jednak platbou podpory producentům prostřednictvím palírny (článek 9) a jednak přímou platbou podpory producentům intervenčním orgánem (článek 10) byla v zásadě odůvodněna nezbytností zajistit úplnou účinnost preventivní destilace pro vinařský rok 1982/1983 v celém Společenství s ohledem na rozdílnost správních úprav různých členských států, jak uvádí jedenáctý bod odůvodnění tohoto nařízení. Legalita systému nepřímé platby podpory producentům není ostatně žalobci v zásadě popírána.

164 V projednávaném případě je třeba přezkoumat, zda podmínky režimu nepřímé platby podpory stanovené tímto dotčeným nařízením nevedly k diskriminaci mezi producenty Společenství, která je zakázána čl. 40 odst. 3 Smlouvy, jelikož způsobily producentům usazeným v členském státě, který se rozhodl pro režim nepřímé platby stanovený článkem 9 nařízení č. 2499/82, riziko ve vztahu k platbě podpory Společenství, které pro producenty usazené v členském státě, který se rozhodl pro režim stanovený článkem 10 uvedeného nařízení, neexistovalo.

- 165 V souladu s ustálenou judikaturou je zákaz diskriminace stanovený v čl. 40 odst. 3 Smlouvy zvláštním výrazem obecné zásady rovnosti, která je součástí základních zásad práva Společenství. Tato zásada vyžaduje, aby srovnatelné situace nebyly řešeny různými způsoby, ledaže je rozlišení objektivně odůvodněno (rozsudek Soudu ze dne 21. února 1990, Wuidart a další, C-267/88 až C-285/88, Recueil, s. I-435, bod 13).
- 166 Pokud se jedná o soudní kontrolu podmínek provedení tohoto zákazu, je namístě upřesnit, že zákonodárce Společenství má v oblasti společné zemědělské politiky rozsáhlou posuzovací pravomoc, která odpovídá politické odpovědnosti, která mu je svěřena v člancích 40 a 43 Smlouvy (nyní v člancích 34 ES a 37 ES) (výše uvedený rozsudek Wuidart a další, bod 14).
- 167 V projednávaném případě vyplývá z účelu výše uvedeného nařízení, že ať již byl zvolen kterýkoli režim platby podpory, podpora byla určena producentům (viz bod 142 výše). Ačkoli je pravda, že podle čl. 9 odst. 2 nařízení č. 2499/82 intervenční orgán musel vyplatit podporu palírně, nic to nemění na tom, že tato platba byla závislá na podmínce, že palírna zaplatí ve lhůtě stanovené v odstavci 1 tohoto nařízení producentovi minimální nákupní cenu včetně částky podpory. V tomto systému palírna plnila ve skutečnosti funkci prostředníka ve vztahu k platbě podpory Společenství, která byla zahrnuta v minimální zaručené nákupní ceně.
- 168 Za těchto podmínek má Soud za to, že neexistence záruky platby podpory Společenství dotyčným producentům v režimu stanoveném článkem 9 nařízení č. 2499/82 zejména v případě konkurzu na majetek palírny nepatří k obvyklým obchodním rizikům, která jsou inherentně spojena s prováděním smluv o dodání takových, jaké byly uzavřeny v projednávaném případě mezi palírnami a producenty, a zejména nepatří k riziku nesplnění povinnosti zaplatit ujednanou cenu v případě platební neschopnosti kupujícího.

- 169 V tomto ohledu je nutné konstatovat, že smlouvy mezi palírnami a producenty uvedené v člancích 1, 3 a 4 nařízení č. 2499/82 s ohledem na svůj právní rámec nemohou být považovány za běžné obchodní smlouvy, jelikož ujednaná cena zahrnovala částku podpory Společenství. Stanovením poskytnutí podpory ze záruční sekce EZOZF pro určitou skupinu hospodářských subjektů za přesně definovaných podmínek vyloučilo totiž nařízení č. 2499/82 v zásadě jakékoli hospodářské nebo obchodní riziko ve vztahu k platbě podpory, jestliže tyto podmínky poskytnutí podpory byly splněny.
- 170 V této souvislosti výslovná zmínka částky podpory Společenství zahrnuté v minimální nákupní ceně obsažená ve smlouvách uzavřených mezi producenty a palírnami a schválených intervenčním orgánem potvrzuje v zásadě neexistenci jakéhokoli rizika neprovedení platby ceny ve výši částky podpory. Naproti tomu je třeba zdůraznit, že část minimální nákupní ceny, která nebyla kryta podporou Společenství, zůstávala závislá na rizicích inherentních jakékoliv obchodní smlouvě.
- 171 V praxi však z důvodu neexistence systému, který zaručuje platbu podpory producentům v režimu stanoveném v článku 9 nařízení zejména v případě konkurzu na majetek palírny, zůstávala skutečná platba podpory Společenství těmto posledně jmenovaným rovněž závislá na rizicích výlučně obchodní povahy, která mohou narušit podmínky jejího poskytnutí.
- 172 Okolnost, že režim podpory destilací byl upraven tak, že finanční prostředky Společenství stanovené za tímto účelem se mohly ztratit v mezitím vzniklých obchodních vztazích před tím, než dosáhly své příjemce, je přitom zjevně v rozporu s účelem režimu a jeho veřejnou povahou. Ačkoliv je pravda, že jistota stanovená v případě platby podpory formou zálohy mohla případně ochránit finanční zájmy Společenství, nic to nemění na tom, že režim za podmínek jako v projednávaném případě očividně nesplnil jeden ze svých cílů, a to zvýšení příjmu dotyčných producentů. V tomto ohledu je namíste konstatovat, že argument Komise, podle kterého je v rámci společné zemědělské politiky obvyklé, že se právní příjemce podpory nachází v situaci, kdy ručí za hospodářského příjemce, který je

zemědělským producentem, nemůže toto posouzení ovlivnit, jelikož volba mezi postupy uvedenými v člancích 9 a 10 nařízení nebyla v žádném případě stanovena, aby umožnila členským státům zvolit si podle své vůle příjemce podpory, avšak výlučně pro usnadnění přijetí podrobné úpravy provedení systému do jejich správní úpravy (jedenáctý bod odůvodnění nařízení č. 2499/82).

- 173 Je tedy namístě konstatovat, že tato mezera v nařízení č. 2499/82 vedla k rozdílu v zacházení v závislosti podle členského státu právě ve vztahu k záruce platby podpory Společenství dotyčným producentům, ačkoli tato podpora jim podle použitelné právní úpravy Společenství v zásadě náležela.
- 174 Taková rozdílnost by byla se zásadou zákazu diskriminace v souladu pouze tehdy, pokud by byla objektivně odůvodněna rozdílností předmětných situací. Je nutné však konstatovat, že tak tomu v projednávaném případě nebylo. Zejména jelikož se napadený rozdíl v zacházení nevztahuje na podmínky poskytnutí podpory na preventivní destilaci, nýbrž pouze na podrobnou správní úpravu tohoto poskytnutí, nemůže být vysvětlen rozdíly týkajícími se situace producentů vína nebo obecněji situace vinařských odvětví v různých členských státech.
- 175 Mimoto, v rozporu s tvrzeními Komise, tento rozdíl v zacházení nemůže být odůvodněn ani praktickými úvahami spojenými s nutností vzít v úvahu rozdílné správní systémy v různých členských státech. Režim platby podpory dotyčným producentům prostřednictvím palíren stanovený článkem 9 nařízení č. 2499/82 mohl být totiž zajisté opatřen mechanismem zajišťujícím platbu podpory producentům v případě platební neschopnosti palírny, aniž by bylo zasazeno do účinnosti tohoto režimu. Příslušelo totiž Komisi, aby přijala včas opatření, která považovala za nejvhodnější za účelem vyplnění mezery výše uvedeného nařízení. V tomto ohledu argument Komise, podle kterého je tvrzený rozdíl v zacházení

odůvodněn skutečností, že režim platby podpory zavedený článkem 10 nařízení č. 2499/82 ukládá dotyčným producentům více omezení správního rázu než režim stanovený článkem 9 tohoto nařízení, není podrobně rozveden ani opodstatněn. Výtky žalobců se totiž netýkají samotné zásady platby podpory producentům prostřednictvím palírny, ale neúplné povahy systému, který nezaručil platbu podpory skutečným příjemcům v případě platební neschopnosti palírny. Tato neexistence záruky však byla způsobitelná zbavit dotyčné producenty z vnějších důvodů podpory, na kterou měli nárok, a nemá proto nic společného s jednoduchými podmínkami dokazování, na nichž článek 10 nařízení č. 2499/82 činil závislémi přímé platby podpory producentům intervenčním orgánem. Co se týče argumentu Komise předloženého v jejích odpovědích na písemné otázky Soudu, podle kterého dotyční producenti v režimu stanoveném článkem 10 nařízení č. 2499/82 rovněž nesli riziko neobdržení podpory Společenství, jestliže by palírna nespĺnila svou povinnost provést destilaci vína ve stanovené lhůtě, je třeba jednak konstatovat, že takové riziko se týkalo všech producentů, nezávisle na tom, kterou možností dotyčné členské státy zvolily, a jednak, že není v žádném vztahu s rizikem spojeným s platební neschopností palírny, o kterou se výlučně jedná v projednávaném případě, jelikož je nesporné, že víno dodané žalobci bylo destilováno ve stanovených lhůtách.

176 Za těchto podmínek Komise tím, že opomenula v systematicke nařízení č. 2499/82 opatřit režim platby podpory stanovený článkem 9 tohoto nařízení mechanismem zaručujícím platbu podpory dotyčným producentům v případě platební neschopnosti palírny, porušila zjevně a vážně meze, které jsou stanoveny pro její posuzovací pravomoc. Z toho vyplývá, že nařízení č. 2499/82 je rovněž stíženo dostatečně závažným porušením zásady zákazu diskriminace, jejímž cílem je přiznání práv jednotlivcům (rozsudek Dumortier a další v. Rada, výše uvedený, bod 11).

177 Mimoto je namístě odmítnout tvrzení Komise, podle kterého žalobci neprokázali existenci příčinné souvislosti mezi škodou vzniklou v důsledku úplného nebo částečného nezaplacení podpory žalobcům a jednáním tohoto orgánu z důvodu, že

neprokázali příčinnou souvislost mezi nezaplacením podpory palírnou DAI – které bylo podle Komise skutečností způsobující škodu – a jednáním tohoto orgánu. V tomto ohledu postačí připomenout, že žalobci právem uplatnili, že jejich škoda, která nebyla Komisí popírána, byla způsobena opominutím tohoto orgánu zařadit mechanismus zaručující platbu podpory dotyčným producentům v případě platební neschopnosti palírny do rámce režimu stanoveného článkem 9 nařízení č. 2499/82 (viz body 111 a 112 výše). Úplné nebo částečné nezaplacení předmětné podpory žalobcům v důsledku konkurzu na majetek palírny DAI vyplývá přímo z mezery nařízení č. 2499/82. Z toho vyplývá, že existence příčinné souvislosti mezi škodou a napadeným jednáním Komise je jasně prokázána.

- 178 Ve světle výše uvedeného je třeba dospět k závěru, že podmínky vzniku odpovědnosti Společenství vztahující se k protiprávnosti vytýkaného jednání, vzniku škody a příčinné souvislosti mezi tímto jednáním a uplatňovanou škodou jsou splněny.
- 179 Jelikož výše škody vzniklé žalobcům nemůže být určena v současném stadiu řízení, je s přihlédnutím k argumentaci účastníků řízení namísto rozhodnout mezitímním rozsudkem, že Komise je povinna nahradit žalobcům škodu jim vzniklou z úplného nebo částečného nezaplacení části, kterou představuje podpora Společenství – na kterou měli nárok podle nařízení č. 2499/82 – ve výši jejich nezaplacených pohledávek za DAI.
- 180 Soud vyzývá tedy účastníky řízení, aby ve světle tohoto rozsudku usilovali o dosažení dohody o výši náhrady vzniklé škody ve lhůtě čtyř měsíců od vyhlášení tohoto rozsudku. V případě nedosažení dohody účastníci řízení předloží Soudu v této lhůtě své vyčíslené návrhy.

K nákladům řízení

- 181 Vzhledem k tomu, co bylo uvedeno v předchozím bodě zůstává rozhodnutí o nákladech řízení vyhrazeno.

Z těchto důvodů

Soud (druhý senát)

rozhodl takto:

- 1) Komise je povinna nahradit škodu vzniklou žalobcům v důsledku konkurzu na majetek Distilleria Agricola Industriale de Terralba z důvodu neexistence mechanismu, který by zaručil v režimu založeném článkem 9 nařízení (EHS) č. 2499/82 o opatřeních vztahujících se k preventivní destilaci pro vinařský rok 1982/1983, dotýčným producentům platbu podpory Společenství stanovené tímto nařízením.

- 2) Účastníci řízení předloží Soudu ve lhůtě čtyř měsíců od vyhlášení tohoto rozsudku vyčíslenou výši náhrady škody stanovenou společnou dohodou.

3) V případě nedosažení dohody doručí Soudu ve stejné lhůtě své vyčíslené návrhy.

Pirrung

Meij

Forwood

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 23. listopadu 2004.

Vedoucí soudní kanceláře

Předseda

H. Jung

J. Pirrung

Obsah

Právní rámec	II - 4000
Skutkový základ sporu	II - 4005
Řízení a žalobní návrhy účastníků řízení	II - 4016
Právní otázky	II - 4019
A — K přípustnosti žaloby na zrušení a žaloby na nečinnost	II - 4019
Argumenty účastníků řízení	II - 4019
Závěry Soudu	II - 4021
K přípustnosti žaloby na zrušení	II - 4021
K přípustnosti žaloby na nečinnost	II - 4026
B — K žalobě na náhradu škody a žalobě o vydání bezdůvodného obohacení	II - 4027
K přípustnosti žaloby o vydání bezdůvodného obohacení	II - 4027
K přípustnosti žaloby na náhradu škody	II - 4028
Argumenty účastníků řízení	II - 4028
Závěry Soudu	II - 4032
1. K důvodu vycházejícímu z nedostatku přičitatelnosti napadeného jednání Společenství	II - 4033
2. K důvodu vycházejícímu z existence účinných vnitrostátních procesních prostředků	II - 4036
3. K důvodu vycházejícímu z promlčení nároku z odpovědnosti	II - 4040
— Úvodní poznámky	II - 4040
— Existence určité škody	II - 4041
K opodstatněnosti žaloby na náhradu škody	II - 4047
Argumenty účastníků řízení	II - 4047
Závěry Soudu	II - 4049
K nákladům řízení	II - 4057